

TIRANIJA SVAKODNEVICE

izabrane pjesme 1974.-2024.

VOJO ŠINDOLIĆ

SADRŽAJ

Vlažni miris jutarnjeg buđenja	10
Poljana Mrtvo zvono	11
Groblje na Boninovu	12
Noćnik	13
Danče	14
Kineske vaze (Nijemi govor kineskih vaza)	15
Bura	16
Night-club evergreens	18
Prelazni prizor	19
Noćno gradivo	20
Kostanjica	21
Ribe na dubrovačkoj ribarnici	22
Smrt koja hrani	23
Elafiti u ožujku	24
Kino u tri poslijepodne	25
Tijelo	26
Noćni let	27
Ljetni sumrak u turističkom mjestu	28
Mala pjesma	29
Sladoled	30
Zemlja: majka tla	32

Gradski pejzaž	33
U suradnji s prirodom	35
Politika i priroda	36
Auto-groblja	37
Ja sam žrtva prometa	39
Vrtna restauracija novootvorenog hotela	40
Mala srčana pjesma	41
Uzimanje u obzir	42
Sve rjeđe	43
Prvi snijeg	44
Feed-back	45
Koliko?	46
Ogrlica života	47
Poziv na crninu	48
Pad Dubrovnika	50
Lokrum	52
Nebo	53
Šetajući zimskim Cetinjem	54
Bol opstanka	55
Molitva	56
Struga	58
Lago di Lugano	59
Na vijest o smrti Marije Čudine	61

Nedjelja	62
Vježba: čitajući Bukowskog	64
Stare kurve	66
Izlet u Ljubljanu	68
Novosti dana <i>Improvizacija</i>	69
Materija	71
Crveni svijet	72
Splitsko jutro	74
Još uvijek me nisu naučili kako se čeka Nova godina	75
Definitivno	77
Haiku s putovanja vlakom	79
Venecija	80
Susjedno poslijepodne	81
Elegija za Milana Milišića	82
Iščekivanje	85
Radost	86
Bog zna	87
Težina	88
Masovna grobnica	89
Ovisnost	90
Iznimka	91
Piazza Venezia, TS	92
Monte Blue	94

Intervencija (precizan opis)	96
Bolnički prozor	97
Sonja, moj biograf	98
Šest mjeseci	99
Zbog Sonje	105
Sirovo meso	107
Ujedinjena Europa	108
Susjedstvo	110
Također	113
Dolly	114
Sumiranje <i>pjesma za moj 42. rođendan</i>	115
Nakon deset godina	117
Teatar života	118
Elegija za Allena Ginsberga	120
Međustanje	122
U prolazu	123
Molitva Vragu	124
Usputni osvrt	129
Mogućnosti	131
Usputna zapažanja	133
Poskakivanje	135
Osamljenost	137

Muha	140
Ograđen prostor	142
Stara priča	144
Cirkus	146
Pjesma za moj pedeset i drugi rođendan	147
Evolucija, materinji jezik	149
Povratak	150
Točka otpora	151
Zarobljen u prijevodu	153
Pitanje	154
Stil i samokritičnost <i>pjesma za moj 58. rođendan</i>	155
Život	157
Vježbanje darežljivosti	158
Najluđa noć <i>čitajući Errija De Lucu</i>	161
Nasred ulice: govno	163
Sjećajući se Raymonda Carvera	164
Sivo, sivije, crno	165
Ako	166
Zvuci jutra u Baronissiju	167
Ponavljaj	168
Izjava	169
Boja kiše u Splitu	170

Uvod u bolest	172
Iz Pazina	173
Park	175
Imena i prezimena i smrt	177
Djevojke	180
Sjedeći ispred Floriana	181
Misli	182
Proljećna kiša	184
Zaborav	185
Sjećajući se Josifa Brodskog	186
Periferija	187
Ničija zemlja	188
Dijagnostika	189
Ovdje i ondje	190
Čitatelji	193
Dubrovački Orlando	194
Vatra i vatra	196
Ona i oni	198
Ogoljenosti	200
Udvajanje riječi <i>pjesma za moj 63. rođendan</i>	201
Svi znaju <i>sjećajući se Leonarda Cohena</i>	202
Dubrovački Stradun	204

Kiša	205
Događaj	207
U tišini tvoje odsutnosti	208
Dva blizanca krastavca	209
Simbolika	210
Teretni kolodvor Stradun	212
Ožiljci uspomena	214
Prolječno zapažanje	215
Uspomena o Stradunu	216
Nuspojave	217
„Hrabro je priznati poraz“	218
Diljem otvorenih očiju	219
Preživljavanje	220
Utjeha	221
Stvarnost <i>sjećajući se Borisa Marune</i>	222
Ne, za ljubavnicu ne želim ženu s psom	223
Sjećajući se Leonarda Cohena	224
O autoru	225
Impresum	228

za

Allena Ginsberga (1926.-1997.)

Michaela McClurea (1932.-2020.)

Lawrencea Ferlinghettija (1919.-2021.)

Krisa Kristoffersona (1936.-2024.)

voljene prijatelje,

učitelje,

pjesnike...

VLAŽNI MIRIS JUTARNJEG BUĐENJA

Uvečer spuštene rolete i zatvorene
škure. Zaključani dućani.
Ponegdje crveno svjetlo
označava mjesto sastanka.

Ujutro prljavi zubi,
rosa na prozorskim staklima,
ljudi odlaze na posao
i rolete štekću poput pisaćih strojeva.

(1974.)

POLJANA MRTVO ZVONO

Skalini koji vode
do Mrtvog zvona –

znam, to ste vi
što nosite nas.

Spokojne kuće,
strasti zakopane,

dimnjaci stari,
ognjišta ugašena.

Oprano je rublje
izvješeno jutrom

dok se žamor grada
širi Stradunom

mutno staklo prozora
prima na sebe grijehe tuđe:

ovdje je vremena, nekoć,
bilo mnogo više –

poljano koju nijema budućnost već prožima
šireći nad mrtvilom tvojih brojnih vrata

blagoslov koji samo prošlost može dati,
zvučnosti nepokretna, i bez trgovanja,

beskrajni skupe slika i predstava
sva si drama... i komedija.

(1974.)

GROBLJE NA BONINOVU

Pri ulasku spotaknem se o tri mirisa:
svježa cvijeća, tamjana i otvorena groba.
Zemlja se spoji s vrpcom vijenca
a sjene na zidu kapelice i ne pokušaju
okrenuti se.
Otvoreni se putevi još više otvore.

Iz krošnje čempresa
izbije toplina dana:
tako je tužno biti sam,
čak i u grobu.

U trenu jekne zvono.
Smrti je bilo,
mene je bilo
i tako smo se
čitavo vrijeme
nadopunjavali.

(1975.)

NOĆNIK

Odgurnuo je krila prozora:
ulica je bila pusta,
nebo nisko i sivo,
bilo je manje vruće nego jučer,
bilo je jutro.

Noć mu se spustila u noge
svom težinom proteklih sati,
još uvijek ga okružuje svojim mrakom,
sapinje mu gležnjeve,
ali on će je preskočiti,
ostavit će je za sobom kao mrtvu kožu.

Otvorio je slavinu nad umivaonikom i
zagnjurio glavu pod vodu:
sad i on pripada jutru.

Pepeljara, postelja,
pisaći stol, svjetiljka, crveni naslonjač:
to više nisu nijemi sudruzi
nego obični predmeti od željeza i drveta.

(1975.)

DANČE

Među hridinama
kriju se groblje i kupalište
dijeleći smrt i život.

Dumne i čempresi
kao da skrivaju,
negdje u sebi

tajne ženskog samostana
koji time dobiva
svoj konačni oblik.

(1976.)

KINESKE VAZE

(Nijemi govor kineskih vaza)

Napravljene smo ondje gdje
sve se dobro radi.
Mi smo najfinije čudo
u zemlji porculana.

Naše gipke linije
pogađaju oko. Skromnost
pogleda nije nam nikad bila znana.
Mi za pohvale samo znamo.

A kad nas djeca nepažnjom razbiju
vraćamo njihove očeve
tamnoj uspomeni iz djetinjstva

možda na haljini njihove
majke, možda na šalici za kavu
razbijenoj prije toliko godina.

(1976.)

BURA

Jutrom rano, dopuhala bura
Namreškala površinu mora

Nebo iščistila
Ispunila vrijeme plavom bojom

Škure rasušila
Rublje začas osušila

Kružila u vrti
Između kupusa i zemlje

U muk kamena zavirila
Veselo zviždala kroz ulice

Prazne limenke zakotrljala
Svega se dotaknula

Krošnje, vrtove i kuće
Dugo prožimala

Nestašno se zavlčila
Ženama pod suknje

Igrala se zrelim plodovima
Nalik muškim mošnjama

Rašlje puzavica tresla
Hortenzije povijala

Rašpala mi dlanove
Zabadala se pod nokte

Raspucala usne, osušila kožu
I neprimijećena nestala.

(1977.)

NIGHT-CLUB EVERGREENS

Hvata se mrak.
Bljesak crnih tipki
s klavira,
svake noći otprilike
u isto vrijeme,
pleše na vrhovima noktiju.

Glazba pojačava
osjećaj osamljenosti i
atmosferu tjeskobe.
Mrak se zgušnjava,
gotovo se ništa više ne vidi.
Pred jutro se i to gubi...

(1977.)

PRELAZNI PRIZOR

Mirisi se dotiču zvukova
a oni, otežali od njihove opojnosti,
padaju u rahlu crnicu
među zelje, utrobu zemlje.
Sutradan tvoja majka bere zelje
ispira s njega vidljivu nečistoću,
kuha ga, priprema za jelo.
Na stolu, za objedom, zatičeš:
kruh, vino, ocat, maslinovo ulje
i to mirisno zelje.
I ti ga jedeš, uživaš
u njegovoj ukusnosti
i ne sluteći da jedeš zvukove
od kojih ti se stomak nadima,
tuli, krulji, zavija.
Ubrzo, odlaziš na stranu
i tamo se oslobađaš
čudnih mirisa i još čudnijih zvukova
koji istog časa uzlijeću,
da bi ih jednog dana
ponovno pojeo kao
izobilje mogućnosti.

(1977.)

NOĆNO GRADIVO

Te noći malo je riječi bilo izgovareno, a i one koje su tek tu i tamo bile prošaptane bijahu prožete senzualnošću što je ispunjavala zrak oko nas i prodirala nam pod kožu.

Beskoristan je pokušaj da se te riječi ponove, objasne. One, naime, ne podnose istraživanje na dnevnom svjetlu. Njihova ih nestalnost čini neponovljivima a sadržaj varljivima.

Te riječi su uzete iz nenapisane knjige čulnosti.

(1978.)

KOSTANJICA

za Garyja Snydera

Pas laje večernju uspavanku.
Negdje iz daljine dopire huk automobila
a zatim bljesnu farovi.
Iz obližnjeg autokampa
vjetar donosi zvuke muzike:
See the stars falling into the sea.
Prigušen uzdah zaljubljenih na morskoj obali:
oči zagledane nekud u daljinu horizonta
načas skrenu pogled k treperavim svjetiljkama;
miris mora, svjetlucaње planktona,
radost noćnih mušica i šapat mrtvih.

(1978.)

RIBE NA DUBROVAČKOJ RIBARNICI

U kratku ljetnu noć
ribe putuju svoju smrt
od otokâ do ribarnice.
S pjegama trenutne svjetlosti
poneki tužni prizor
zatitra, zazirući, pred očima.
U luci, s prvim krikom galeba,
s razigranim mačjim mjaukom –
riblje krljušti i mrlje krvi
posvuda po barkama ribaricama, s mlakom
i sluzavom hlapnjom.
A na ispranim kamenim stolovima ribarnice –
ribe
još čuvaju, na sebi,
uz lagano ispuštanje,
svježinu i miris mora –
do podnevne opomene sunca.

2. svibnja 1979.

SMRT KOJA HRANI

Ribljí bijegu,
predugo si se krio,
bojao se
i vlastite sjene,
neulovljiv,
u podmorskoj svjetlosti,
u svjetlucavoj morskoj travi.
Šutljiv,
prije i poslije.
Iznenada
zaslijepljen
trzajem
- i bogatstvom sunca,
viseći na
oštroj
udici.

8. svibnja 1979.

ELAFITI U OŽUJKU

Kasno ožujsko sunce gasi dimnjake,
zaprti prozori sve češće se otvaraju,
starice u crnini šutke pred kuće iznose stolice
i sve su očitije slane lokve u škrapama.

U božjoj visini vrtlože se stada oblaka,
oštrina bure u opranoj košulji
- raspiruje žar u utiji,
rošava bjelina kreča pod pletenicama česna.

U ožujku se na otocima tako malo događa
a razmjenjuje se čitavo bogatstvo.

28. ožujka 1980.

KINO U TRI POSLIJEPODNE

Zastao sam pred kinom,
prividno zamišljen, osamljen;
ušao u memljivi hodnik
po kojem su se vrtjeli prodavači sjemenki i kikirikija
i kupio ulaznicu.

U dvorani, u prednjim redovima, ispruženih nogu
smijali su se đaci pobjegli s nastave –
radosti i nespretne grubosti dječastva
kojima se ne bih vratio i kad bih mogao.
Škripa sjedišta, šuškanje vrećica s bombonima,
a zatim: svjetla se gase, nečujniji postaje šapat,
i prsti zaljubljenih parova sve znojavi, dok
na ekranu filmskom brzinom slijedi izmjena akcija
uzbuđujućih kao blizina mora ili žene.

U tami koju nijedna zvijezda ne može osvijetliti:
ponovno se pale svjetla,
ovaj put mutnija, prljavija no kad su se ugasila,
pod prepun papirića, ljuštura sjemenki kikirikija;
čistačice i razvodnice lijeno oslonjene o izlaze
i ja, po tko zna koji put
neuspjeli bjegunac, vraćen na ulicu...

22. travnja 1980.

TIJELO

Što li je tijelo, Bože?

Mesno obličje pretvoreno u robota koji ima svoju godinu proizvodnje i rok trajanja, ali nije pod garancijom,

robot kojem si udahnuo dušu i prepustio ga koroziji Atmosfere?

Teško je voljeti robota.

Tijelo cijelog dana probavlja hranu, želudac je pun smradne kaše, pedalj ispod su izbočine i udubine koje luče genitalno ljepilo i stvaraju nove generacije beba koje će proizvoditi nove kompjutore, bombe, avione, rakete, zelene automobile, dok jednolične sive generacije trbušastih pedesetogodišnjih robota hodaju ulicama u svakodnevnoj trci s vremenom – a vrijeme je to koje šara naša tijela venama, borama, sijedom kosom, ovješenoj kožom – „svakog dana vaša koža gubi najmanje 10 ml vode – zato upotrebljavajte hidratantnu kremu Mjesečeve kapi – *Moondrops*“ –

svakog dana na tisuće tijela u Bombaju, Kalkuti, New Yorku, Denveru, San Franciscu, Veneciji, Hamburgu i Zagrebu pokapaju ili spaljuju pod izgovorom da ih je duša napustila na njenom putu k Vječnosti –

ipak, tijelo daje mesno obličje duši i vodi je do raskršća Raja i Pakla,

zato tijelo voli dobru hranu, modernu odjeću, znoji se, puno je ljubavi, govana i Crva budućnosti

baš kao i ovo 65 kg teško i 25 godina staro tijelo koje noćas leži osamljeno na madracu i sanja o tuđim nježnim mesnim dodirima

poput tijela u taksijima, svemirskim brodovima, umornih radničkih tijela u svjetlosti tv ekrana, nagih tijela u porno časopisima, tijela u bolničkim krevetima i staračkim domovima, crnih, bijelih, žutih, crvenih, nijemih, slijepih, bolesnih, osakaćenih, zaljubljenih tijela – sve više lijepih tijela a opakih duša gura se ovom Zemljom sada.

Dubrovnik, 25. travnja 1981.

NOĆNI LET

8000 m nad kopnom i morem,
8000 m nad planetom Zemljom
i 8000 m bliže Mjesecu koji noćas ne sjaji,
8000 m nad zemljom koja slavi ovaj dan
i dva sjedišta dalje od starice čija me koža podsjeća na koru oguljenog tvrdo kuhanog jaja –
ali danas nije Uskrs! danas je Prvi maj, praznik rada!
Noć nježno pada na umorne grudi koje su danas slavile,
u kućama trepereći svjetlucaju završeci električnih veza,
čak se i malo crveno svjetlo na desnom krilu aviona raduje svojim žmirkanjem,
dok prpošna djevojka crne kose pjeva iza mene u polupraznom avionu –
u ušima mi zuji,
u ustima se gubi topli okus čaja,
u nosu dim cigareta –
let podrhtavajući završava,
sjedišta se ispravljaju,
cigarete gase,
jaki farovi osvjetljavaju pistu –
danas je postalo noćas
a crvena ruža u zapučku stjuardese polagano vene...

1. svibnja 1981.

u avionu od Beograda do Dubrovnika, u 21:45

LJETNI SUMRAK U TURISTIČKOM MJESTU

Svijet se okreće pod sunčevim očima –
kroz krošnjaste oblake providne poput dima cigareta morski horizont baca posljednje zrake
na znojave čele,
turisti se s popodnevnog kupanja vraćaju u hotele na večeru a oni tek pristigli šetaju se s
fotografskim aparatima ovješanim o ramena i vratove
na opustjelim plažama sablasti otvorenih suncobrana, razbacani naslonjači, iscijeđene tube
kremâ za sunčanje i požutjele novine,
avion tutnji nad gradom – kroz nekoliko minuta sletjet će s novim putnicima iz paket-
aranžmana – tim živim primjercima ostvarenog broja noćenja,
svijetlozelene mladice borovih iglica guraju svoje vrške u zrak a komarci veselo zuje spremni
za noćni rad, i mrava je sve više ovih dana,
mačke se lijeno šunjaju uskim kamenim ulicama što šire miris kanalizacije i smeća – „koji
karakterizira povijesna središta gradova“,
sastavi električnih generacija pripremaju se za večernje tezge u vrtovima ljetnih restorana,
pokazivačice mesne ljepote šetaju u vrućim hlačicama pozivajući promatrače na raspravu o
teoriji i praksi,
nove poruke u javnim nužnicima, sutrašnja prognoza na tv,
stranci, turisti, godišnji odmori, prebukirani hoteli, skupoća, prodavači kreveta, taksisti,
riblji specijaliteti, znoj, glazba, nervozni konobari, hladna pića, uzdasi, romantično zvjezdano
nebo i miris mora, i uveličavajuće oči novih ljubavi,
tople kurve Mame Noći! jače! žešće! luđe! glasnije! –
Sunce polagano sklapa jedno oko nad Mediteranom, a drugo otvara nad Amerikom.

Dubrovnik, 8./9. lipnja 1981.

MALA PJESMA

Volim hrđu!

I sve što hrđa -

stari zajedno sa mnom.

Ni čekić ni čavao

nisu vječniji

od korijenja.

I nafta i ugljen

nekad su bili

šume paprati.

Nema povratka.

Nikad ga nije ni bilo.

5./7. srpnja 1981.

SLADOLED

Mrzim sladoled!

Da, mrzim sladoled.

Oduvijek ga mrzim.

Još od vremena kratkih hlača.

I danas se naježim

(u vrućim ljetnim danima

u kojima je mozak pohovan

a noge upadaju u asfalt

kao prsti u mljeveno meso)

kada ugledam radosne roditelje

kako djeci kupuju sladoled,

jer znam, minutu kasnije začut ću

oca kako s jedne strane viče

„Brže liži taj sladoled – vidiš da se topi!“

a s druge brižnu majku što prijeti

„Sporije ga jedi – prehladit ćeš grlo!“

Još bih nekako i mogao podnijeti tu zbrku

kad se sladoled ne bi topio i curio

i lijepio za prste –

ljepilo od sladoleda najučinkovitije je ljepilo!

Voda nijedne česme ne može ga oprati,

nijedan rupčić ne može ga obrisati.

Da, mrzim sve sladolede:

i one na štapiću, i one u kornetu,

nikada nisam pravio razliku

između mliječnih i voćnih,

i ne vidim kakvo rashlađenje i

zadovoljstvo ljudi u njima nalaze

– samo ljepljive neprilike.

Zbog toga sam uvijek više volio

da poput nestašnog dječaka

u usta stavim

običnu, malu, prozirnu kocku leda
što čak i kad se otopi
ostavlja kratkotrajnu i bezukusnu uspomenu
u obliku utrnutih
zuba i jezika -

4. kolovoza 1981.

ZEMLJA: MAJKA TLA

za Michaela McClurea & Garyja Snydera

Kad umremo
naše tkivo i nas same
- bez ikakvog straha od tame -
predajemo Zemlji -
Majci tla
jer
Mi smo Ona:
biljke, životinje,
mora, rijeke, planine i ravnice,
a
naše kosti postaju
korijenje
čovječnosti.

18. listopada 1981.

GRADSKI PEJSAŽ

Sivo nebo, kiša i smog,
vjetar raščupava frizure drveća
i kovitla stada otpalog lišća,
ulice troše oblike cipela
na prolaznicima s podignutim ovratnicima,
dimnjaci i auspusi stvaraju tugu
od koje se oči crvene i suze,
žar cigareta i titraji semafora
na pješačkim prelazima,
bujice automobila u
kanjonima ulica -
Grad prediše, znoji se, širi, tijesno mu je,
vena začepljenih administracijom,
nervoznih električnih živaca,
halapljive utrobe gladne energenata
- parfimira se benzinom
šminka ugljenom -
autobusi Gradskog prijevoza zadihano brekću
ispunjeni živim dokazima
čovjekovog postanka od majmuna,
lica boje smoga,
odijela boje asfalta,
topli zadah usta
na tuđem vratu,
blato predgrađa
na cipelama,
prdež i vonj prljavih čarapa
u nosnicama,
odsjaji neonskih reklama i žarulja
u pospanim očima,
podgrijani ostaci ručkova
u svjetlima tv ekrana -

večernje novosti
sutrašnja prognoza,
izbalavljeni jastuci,
izbljedjele i izlizane posteljine:
Gradski pejzaž
godinama parkiran
u mojem sjećanju.

7. listopada 1982.

U SURADNJI S PRIRODOM

Naša tijela su životi na jednosmjernoj
ulici
i zato ne smijemo griješiti!

Jež, vuk, lisica

i pastrva

dio su nas.

A mi

rušimo, uništavamo

i zagađujemo

njihove, naše

domove.

Zar su najmoderniji namještaj

i kemijsko smeće

važniji

od naših rođaka sisavaca?

Oni nisu inteligentni

koliko i mi,

mi nismo

NEVINI

koliko ONI!

13. listopada 1982.

POLITIKA I PRIRODA

Sve dok postoje granice
sanjat ćemo
obećane zemlje.

Ali
vjetrovi i oblaci,
lastavice, lososi i jegulje
ne znaju za dvije strane
granica.

JER
naše duše
nisu
životni prtljag
kompjuteriziranih
turističkih
mozgova,

JER
naša
zaljubljena srca
nisu
dijelovi
kompjuteriziranih
robota,

JER
mi
nismo
proizvodi
kompjuteriziranih
polucija.

23. listopada 1982.

AUTO-GROBLJA

Ne mislim na velika svjetska auto-groblja po kojima gutači petrokemijskih dolara čekaju na svoju racionalnu pneumatsku sudbinu budućih konzervi, ne mislim ni na skrhane školjke u osamljenim dubinama planinskih provalija, ne mislim čak ni na fantomske kosture hladnjača u zapišanim jarcima pokraj prometnica koje povezuju gradove – nego na humano ružne olupine što zaboravljene, napuštene i ogoljele do posljednje osovine hrđaju na blatnjavim parkiralištima prigradskih naselja, pokraj kontejnera za smeće i neboderskog korova.

Tko li je vodio ljubav u putujućem mrtvačkom kovčegu koljenom dodirujući hladni čelik ručne kočnice a rukom milujući meso željno uzbuđenja?

Koja li je djevojka podarila krv svoje nevinosti znojeći se na plastici njihovih stražnjih sjedišta?

Tko li u svakodnevnoj utrci s vremenom nije barem jednom svojim nosom poljubio njihov vjetrombran?

Tko u retrovizoru nije ugledao pijanog nemoćnika kako prestiže vlastitu sudbinu?

I sada spava poput krajputaša ovjenčan prašnjavim plastičnim vijencem?

Na kojoj li su izbljedadnoj fotografiji? Izglancani i dotjerani kao i njihovi vlasnici?

Imaju li i oni svoje davne uspomene? Poskakujuće džombaste uspomene makadamskih puteva?

Tužne uspomene velikih pogibelnih sudara? Radosne uspomene uspješno obavljenih servisnih operacija?

Ah! I taksi uspomene bezbrojnih guzica koje su u njima sjedile i cipela koje su ih gazile.

Bučne uspomene probušenih auspuha!

I nadalje će semafori titrati,

i nadalje će pješaci pretrčavati ulice,

i nadalje će gume brisati asfaltne staze,

i nadalje će benzinski smog pljuvati bijele ovratnike malograđanštine –

nalik na velike slomljene dječje igračke,

nalik na prokletu kopilad i zapuštenu siročad,

ogoljeni i raspadljivi, auto kosturi slave prolaznu industrijsku moć svojih tvoraca i svjedoče o nemoći njihovih vlasnika.

19./20. veljače 1983.

JA SAM ŽRTVA PROMETA

Svaki put kad se u 3 poslijepodne vozim gradskim prijevozom
smuči mi se, dobijem napade neizrecive želje za planinskom osamljenošću i čistoćom gorskih
brzaka,
pred stajalištima stotine dopola popušenih cigareta – tih nepopušenih ostataka ljudske
nestrpljivosti,
kašalj auspuha, guranje, dovikivanje, letimično pregledavanje novina, prezalogajivanje
kruhom –
sve je to još nekako podnošljivo dok autobus ne dojuri rukovođen nervozom vozača
i pedesetogodišnje činovnice za mojim leđima navikle na sjedeću službu ne uguraju me
preko koljena izlazećih –
srednja radnička i službenička klasa s oročenim dinarskim štednim knjižicama –
kaos, ludilo, plin, kočenje pred semaforima, psovke posrnulih i uvrijeđenih –
sve je to stvar navike! Ali o, O kako bijedno se osjećam kad gledam
lica pospanih što se njišu u ritmu amortizera,
na rasprodajama i velikom sniženju kupljeni raspareni dijelovi kompleta po kojima padaju
prhut i sijede vlasi;
jednodnevne brade i zakrvavljene oči nabrekle vene i tužni razgovori o prijevodne
obavljenim poslovima,
gotovi ručkovi voze se u najlonskim vrećicama! frizure oblikovane jastucima!
Manikirani nokti iskrzani i napola izrasli a ruževi za usne na šalicama ispijene kave,
znojevi neopranih košulja, prašina u nosnicama, prljavi šupci, smrad čarapa i čizama na +30
C,
orlovski nosevi, lešinarski pogledi i bikovski pokreti vječno gladnih sjedenja,
i koga da krivim? XX. stoljeće? pretjeranu populaciju? agresivne došljake?
Ludi čistunac tijela i maštoviti pokvarenjak, sisavac i budući prah i pepeo vraćen majci –
znam, dobro znam, moji prijatelji kriju se u šumi.

26. svibnja 1983.

VRTNA RESTAURACIJA NOVOOTVORENOG HOTELA

U podnožju gudura, u kamenjaru obraslom u makiju, na morskoj obali,
u potresom porušenom gradiću
sjedimo u vrtnoj restauraciji novootvorenog hotela.
Rijetki gosti u dvorani u kojoj se poslužuju ručak i večera, izvana šačica mještana –
započinje svirka, zvučne gliste šire se nadvečerjem,
rock muzika razblažena u instrumentalne barske jecaje,
najednom „Europa“ Carlita Santane odzvanja sa razglasa priučenih muzičara,
staro i mlado, narodno i gradsko, prosto i otmjeno, združeno u slavlju!
Večernje haljine, mini suknje, punk frizure, mirisi sprejeva i ražnjića,
sve češće sjene zaljubljenih u polutami plesnog podija,
glazba na mirnoj površini mora tone i budi usnule duše ilirskih predaka,
kraljica Teuta osluškuje rock and roll,
mušice i leteći mravi na osvijetljenim kuglama na vitkim postoljima od kovanog željeza,
nekoliko prolaznih putnika drijemaju za stolovima u očekivanju autobusa,
čelik, beton i staklo –
velika farsa deviznog proljeva.

Risan, 28./29. srpnja 1983.

MALA SRČANA PJESMA

Kad je tijelo voljeno
srce je
zvijezda stajaćica.

Kad je srce zaljubljeno
tijelo je
mesni zavjet.

(Uopćeno,
srce je zvijezda stajaćica
u galaksijama nježnog mesa.)

24. rujna 1983.

UZIMANJE U OBZIR

Uzimanje u obzir, gotovo uvijek nosi u sebi težinu oslobađajuće činjenice, ili, barem, pomisao na razumijevanje sugovornika.

To je, u mojem slučaju, posve nedovoljno, jer kad svojoj više nego prijateljici, pokušam kazati, recimo: "Uzmi u obzir...", sve poslije toga, budući da je jednako moguće ali i nemoguće, ostvarivo ali i neostvarivo, vjerojatno ali i nevjerojatno, oduzima smisao i vrijednost riječima "... da te volim."

4. listopada 1983.

SVE RJEĐE

Sve rjeđe po prigradskim ulicama nailazim na balege konjskih zaprega kao i na pognuta leđa seljaka s uzdama u rukama.

Iz asfaltiranih središta gradova zauvijek su protjerane te, automobilske gumama utrte i kojekuda raspršene, hranjive radosti kukaca i muha.

Upamćena uspomena vjerojatno potječe iz moga djetinjstva (kada smo ranih šezdesetih otac, majka i ja tako često putovali našim prvim automobilom a oni me učili zemaljskim vrijednostima), a sada se opetovano projicira i u mojim sjećanjima sudjeluje mnogo konkretnije.

Polarni led, ugljen i nafta, svatko na svoj način, označavaju razvoj naše vrste, stoga nije čudo što ih ima sve manje, baš kao i konja i njihovih balega.

9. listopada 1983.

PRVI SNIJEG

Prvi je snijeg
ove jeseni
pao usred noći,
jedva prst debeo,
i nisam ga vidio kako pada,
i kada sam se
ujutro probudio
u jasnom svjetlu
hladnog sunčanog dana
kakav se nikad
ne može vidjeti
na horizontu ljetnog neba,
u vrtu sam ugledao
isprepletene,
tragove mačjih šapa,
mojih nevidljivih
noćnih posjetiteljica.

22. studenoga 1983.

FEED-BACK

Leptiri u mojem stomaku.
Vruć senf na uglovima usana.
Srednjoškolska nadmetanja
u autobusima gradskog prijevoza.
Dame ogrnute krznenim smrtima.
Inje na ukočenim čarapama što se suše
po balkonima nebodera-kasarni.
Gola tijela u novinskim kioscima.

ONO ŠTO ZNAM JE ONO ŠTO OSJEĆAM!

Jedem sendvič
od šunke, sira i majoneza,
ležim u krevetu
i promatram obrazovnu TV emisiju:
kondora što kljuca
konjsku strvinu,
pticu kara-kara što strvinom hrani
mladunce u gnijezdu
pobijeljelom od izmeta.
Vizije zajedništva
izobličene
u
gradskoj gomili.

8. siječnja 1984.

KOLIKO?

Koliko Prvih majeva, Drugih svjetskih ratova, Trećih Reichova do Apokalipse Budućnosti,
Koliko atomskih gljiva da bi se napravila salata od ljudskih tijela,
Koliko milijuna intelektualnih i revolucionarnih kostura izmiješanih s fosilima sibirskih mamuta,
Koliko Alahovih suza da bi se potopio Zid Plača i Crveno more zbilja zacrvenilo od srama,
Koliko prvih liga, drugih poluvremena, trećih dimenzija, četvrtih gemova, petih paragrafa između amaterizma i profesionalizma,
Koliko minuta do dvanaest,
Koliko bespravno saziđanih vikendica u magli samoupravnog anarhizma,
Koliko zaraženih injekcija nacionalnog bjesnila prije Trijumfa bratstva i jedinstva,
Koliko zadržanih robota pred zatvorenim šalterima birokracije,
Koliko posjećenih prašuma do posljednje stranice Administracije,
Koliko tona heroína do Nirvane u Nekropolisima,
Koliko poruka neznanih pjesnika po klozetima kavana,
„Koliko?“ pita trbuholiki pedesetogodišnjak nadraženi mesnim sladostrašćem u iznajmljenom krevetu seksa,
Koliko prokletih i neželjenih kopilana u Popravnim domovima Ljubavi,
Koliko plastičnih vibratora ovlaženih međunožnom tugom osamljenosti,
Koliko zapamćenih i zaboravljenih telefonskih brojeva,
Koliko još plavih i crnih dugih djevojačkih vlasi u mojoj sobi ispunjenoj poezijom,
Koliko tuđih imena u mojem srcu zauvijek?

petak 13./14. siječnja - 10. veljače 1984.

OGRLICA ŽIVOTA

Izvana

- psi laju,

gladna tama življenja,

Oči vide

što uši čuju -

Ovaj život, novi život

Piju me

- Trajanje oblikâ

divno je i kratkotrajno

Nalik maslačcima pastirovog

pašnjaka

Tvoje noge

oko moga vrata

Ogrlica života!

13. listopada 1984.

POZIV NA CRNINU

za Vesnu Grbović

Gledaj ih, kako samo koračaju!

Odlazeći na groblje

Zastajkuju poput tramvaja koji su ih usred prometne gužve dovezli u posjet pokopanim
uspomenama.

S cvijećem u rukama, rosa na travi zrcalo je njihovim cipelama.

Jedni, užurbani kao da koriste pauzu za kavu.

Drugi, usporeni kao da se vraćaju s obilnog ručka.

Trošeći odijela svakodnevnice.

Zrak, nebo,

geometrijske plohe obrađenih kamenih ploča,

kiša, sunce,

i oni bi,

da mogu,

grijali unutrašnju hladnoću

nalik malim rupama prekrivenim šuštavim lišćem

i zrcima pijeska i nečistoće.

Zašto, gotovo uvijek,

s pogledima upućenim

tuđim koracima,

tuđim vrhovima cipela.

Kašalj, opušci na asfaltu, ulaznice za koncert,

kao da nemaju

nikakve veze

s posjetom ograđenom prostoru.

I oni bi, nalik crnini, nalik rukavicama,

da budu ta nježna, obavijajuća prisutnost

u tuđim životima.

Ni muzika gusjenica pod zemljom,
ni nečujni krici gušterica što griju svoju sporu, hladnu krv na jednako studenim mramornim
pločama grobnica,
ni sjena ptičjeg krila nalik šari na nečijem džemperu,
ni odlučnost ženske potpetice,
nisu dovoljni
da bi spasili ovaj dan
kojeg sam živio
udišući
miris sunca
u tvojoj kosi.

14. listopada 1984.

PAD DUBROVNIKA

Dva kovčega ispunjena tugom djetinjstva
na dubrovačkom aerodromu.

Iste kamene ulice, kuće,
miris sunca na rasušenim borovim škurama,
Zar su nade bile tako kratkotrajne,
vizije sadašnjih dječaka
u Boy Georgeovom posteru?

Susjedi u crnici,
prijatelji djetinjstva u predgrađima novogradnje,
s djecom koja ništa ne znaju o
Rokašima, Pilarima, Porporelašima, Prijekašima, Pločarima, našim borbama,
„Placeta se budi, gospar Zdenko spava“ - Placeta - sada pretvorena u luksuzni restoran za
imućne inozemne turiste -
Zar se ja hranim tamo,
zar se itko od susjeda hrani tamo,
zar se ijedan od dječaka moga djetinjstva hrani tamo,
zar se gospar Zdenko Šapro hrani tamo?
Običavali smo igrati malog nogometa, ljeti na puca, Surjani krpali ribarske mreže raširene
po čitavoj Placeti
(radosti prvih foto turista!)
- sada ispunjenoj plastičnim stolicama
i stolovima.

Zar ijedan preživjeli starosjedilac jede
u „Dominu“ - zar itko jede u „Dominu“?
Imamo mi naš „Višnjicu“, „Garište“ - ne, prevario sam se,
sve se sada promijenjeno, stari Klub ratnih invalida zatvoren,
„Manon“ „Major“ „Bokčilo“ „Orlando“
hrpe stakla i nehrđajućeg čelika
- Ima li u ovom gradu išta više
hrđajuće i propadajuće?

Knežev dvor saniran, Muzička škola
udomljena, zidine ozidane,
- Zar je naša budućnost imala takav povijesni izgled?
Nema više Arbanasa s brdima dinja
u starom Portu,
ni Mata Peana, Sima, Munda, Kikila,
ni obećavajućih očiju bake i djeda
- sada su na Boninovu -
Dječaci i djevojčice mojeg djetinjstva
sada razvedeni muževi i žene,
kućni računi, dječje ozljede,
problemi -
ni starost još ni djetinjstvo više,
kada koračaju ulicama djetinjstva
koračaju li svoje djetinjstvo?

Jedina i vječna,
tegobna besmrtnost u zraku nad
Gradom.

siječanj 1985.

LOKRUM

Na nadmorskoj visini 0,
tijelom u morskoj vodi,
glavom u zraku,
učim voljeti
jedino što mi
preostaje.

8. srpnja 1985.

NEBO

Bože

kada te tražim pogledom

s terase moje ćelije

s jedanaestog kata

nebodera

uvijek se zbunim

gledajući tvoje prostranstvo

i pitam se

je li nebo

horizontalno ili vertikalno?

Ni Superman

ni majmun -

jedan običan čovjek

16. kolovoza 1985.

ŠETAJUĆI ZIMSKIM CETINJEM

za Slavka Perovića

Jasno plavo nebo
nad gradom
zgusnute crnogorske osamljenosti
i malim prizemnim kućama
debelih trošnih zidova.
Deke
u pragovima prozora
izlizanih
od višegodišnjih naslanjanja starica.
Malo vlažne bjeline bljesne iza
crnine odškrinutih vrata.
Bjeličasti dim
drva za ogrjev
štipa nosnice, čistim mirisom.
Ponekom muškarcu
što kao zaboravljena stvar
stoji na trgu
i zamišljeno promatra, pušeći,
sunce izdužuje sjenu.
Nedjelja je podne,
ni prošlost ni budućnost:
psi laju, mačke spavaju
a starci pričaju kako
ovako blage zime ni najstariji
ne pamte.

22. prosinca 1985.

BOL OPSTANKA

Da mi je naučiti
ne biti
posvećen

onoj od koje
smo
rođeni

kao ni onoj drugoj
zbog koje čitav život
provodim

čekajući,
tražeći
je -

12. lipnja 1986.

MOLITVA

za Vesnu Grbović

Draga boli
budi moje bolje Ja
u trenucima nenadanog mraka
i priliva svjetlosti
kada sve stvari i pojave
izgledaju jasnije, usprkos našoj tami,
i svjesnije, osvjetljenije.
Kamenje, sunce što se presijava
na naočalama nekog turista, vlastiti
pogled u izlogu-ogledalu prodavaonice cipela,
ili, satima kasnije,
umiljatost voljenih životinja,
ustrajnost trave što niče kroz asfalt,
i nemoć pred ljudskom glupošću koja uništava
sve oko sebe -

draga boli
budi moje bolje Ja
za sve kažnjene i nekažnjene
potopljene u magli neznanja
bola od tebe,
boli života
koja jesi u fizičkome
ali nisi fizička -

draga boli
ti si sada ona
umjesto one
koja nije pokraj mene -

12. srpnja 1986.

STRUGA

Molio sam se za Vesnu i sebe, našu zajedničku Karmu, dodirujući hladne obraze Svete Sofije,
buljio u strop i zidove hotelske sobe u četiri ujutro,
s balkona promatrao parkiralište, cvjetne livade, pustopoljine, obližnja brda i nebo nad Albanijom
osluškujući usisavač čistačice iz susjedne sobe, krikove vrana i buku upaljenih automobilskih motora,
razgledao i kupovao biserne ogrlice za voljeni vitki vrat kojeg sam ozlijedio svojim noktima bijesa,
kao zaljubljeni dječak i zalučeni nogometni navijač ispisivao tvoje ime po ogradama,
divio se plastičnoj bezizražajnoj gluposti konobara u Evrotelu,
svojim prijevodima slavio Zlatni vijenac umne poezije sjedobradog beatnika Allena Ginsberga,
sa zanimanjem čitao stoljetne tuge arhitektonske bjeline i urednosti ohridskih kuća,
ništa novo čuo, ništa novo naučio, zavaljen u sjedištu aviona vratio se u svoju otključanu sudbinu

25. kolovoza 1986.

LAGO DI LUGANO

Nježna izmaglica jutra
oko vrhova Monte Ceneri
nevidljiva na zrcalu jezera –
uz obalu, patke i labudi
prave društvo nasukanim sandolinama
glasno gaćući od zadovoljstva
za svaki bačeni komadić kruha,

restorani, barovi, robne kuće,
butici visoke mode i ulični prodavači kestena,
banke monoteističke monetarne bešćutnosti,
antikvarnice ručno tkanih orijentalnih tepiha i
dalekoistočnih porculanskih skupocjenosti,
parfimirane prodavaonice satova
za one koji vole
zlatno i dijamantsko vrijeme
na svojim rukama

i sveprožimajući mirisi cvijeća
(srce kuca brže
a nosnice se šire)
iz vrtova i parkova
dobro poznate švicarske čistoće,
i šum hladne alpske vode
iz česama i vodoskoka
krupnog kapitala,

poslovna ljubaznost i osmijesi
zaposlenog osoblja
i urođena hladnoća
stanovnika

neviđena u turističkim prospektima

i na razglednicama
kantona Ticino.

23. rujna 1986.

NA VIJEST O SMRTI MARIJE ČUDINE

Bila si *nestvarna djevojčica*
koja je otišla predaleko
u istraživanju malih patnika
i prašine samospoznaje.

Što li si mislila tada?
držeći Leonida za ruku
dok je slikao
djevojčicu metafizičke tuge
u splitskoj *Odaji Svetlozarnosti*

Utrobe i pijanstva
nisu ništa vječno

- a onda si podivljala
od bola
osamljenosti - okružena Šejkinim slikama

postala si
prošlost i misao koja
hoda

na kraju si
svjesno i samovoljno
izgorjela

u paralelnom vulkanu
djetinjstva
i duše.

27. rujna 1986.

NEDJELJA

Nedjeljo, ti i tvoje osamljenosti!

Radije bih umro bilo koji drugi dan nego u Nedjelju.

Svi radni dani i san o odmoru u tvojim satima, Nedjeljo.

Djeca osamljena igrajući se na ulici ili pišući domaće zadatke, muškarci osamljeni po kavanama i ravnodušni do pijanstva, i domaćice osamljene raspremajući posteljine i kuhajući ručkove.

Nedjeljo – to si ti! Vremenska praznina. Višak Europske Ekonomske Zajednice!

Ni početak patnji ni kraj zabluda!

San postaje istina. Nema spasa za izmučena tijela.

Dovoljno ćemo se odmarati u smrti.

Nedjeljo! ti i tvoj smanjeni broj autobusa Gradskog prijevoza!

Puste ulice i rijetki prolaznici.

Čitave obitelji izišle u Nedjeljne parkove osamljenosti.

Osamljeni psi pretrčavaju pješačke prelaze predgrađa.

Nema spasa! Težina svijeta je ljubav!

Ti si ta koja spaja i razdvaja zaljubljena tijela u ponedjeljak ujutro.

Gubim svoj razum, Nedjeljom.

Ne znam što bih sa svojim tijelom, rukama.

Sve knjige izgledaju nezanimljive i pročitane, Nedjeljom.

„Ponekad Nedjeljom“ gledam na TV. Više bih volio da je „Nikad Nedjeljom“!

Puste tvorničke hale i pospani čuvari i vratari iza rešetaka čuvaju izborni komunistički dan nerada administrativno propisan i ovjeren u kalendarima socijalističkog zajedništva.

Neizbrisane školske table skupljaju prašinu vikendom! Ni škripe krede ni vrisaka dječje razigranosti, Nedjeljom!

Izlozi zaključanih dućana tako neprimamljivi. I opustjele slastičarnice u nedjeljno poslijepodne! dok s radija odzvanja prijenos nogometne utakmice.

Osamljeni vojnici na nedjeljnom izlasku bulje u praznu rupu tvoje namigujuće vagine – Nedjeljo!

Zar su i moji zakleti neprijatelji u pravu? Toma Zdravković, pjevajući, „Prokleta je ova

Nedjelja“.

Nedjeljo, ti si namjerna zabuna koju je stvorio Čovjek biblijske Administracije!
Što činiti Nedjeljom? Dućani zatvoreni. Konobari pospani i mrzovoljni,
starice oštrooko bulje u prolaznike a mačke sklupčane pod automobilima;
Telefoni žena ljubavnica i muževa spremnih prevare nevažeći jer su obitelji na okupu – zbog
tebe! Nedjeljo.

Nema radosti, ni spasa. Sve je zabluda ponavljanja svjesnosti. Istrajnost poraza vodi
– kolo vodi okolo naokolo – k tebi Nedjeljo.
Jer težina svijeta je ljubav. Ali nema ljubavi. Ni ljudske težine – ni povratka u staro tijelo koje
nas je rodilo

Na oblacima radioaktivnosti letimo u zrak k tebi – Smrti, O Nedjeljo!

28. rujna 1986.

VJEŽBA: ČITAJUĆI BUKOWSKOG

čitavog prošlog mjeseca,
otkako me Vesna opet pronašla,
a nakon što smo se bili razišli
razmišljao sam o samoubojstvu
i uglavnom se vrzmao oko pisaćeg stroja
premještajući stare rukopise i bijele papire,
bio sam u očajnom stanju, nisam
mogao ništa podignuti s poda: košulje,
čarape, ručnike, pepeljare pune njenih opušaka,
da bih se obrijao
morao sam sjesti na zahodsku školjku,
u kuhinji se prljavo suđe gomilalo,
u gaćicama i bosonog
hodao sam po hladnim pločicama
i komadićima stakla
osjećajući ga ponekad i kako mi se zabija u stopala,
povremeno sam ga pokušavao počistiti
ali nekako i nisam želio:
još ranije sam negdje bio pročitao
da se staklo može probijati
kolajući krvotokom sve do srca
i tako usmrtiti
čovjeka.

i tako, razmišljao sam
sve više i više o smrti
i osjećao se sve gore i gore
voleći,
čitao sam pjesme o ljubavi
i smrti
i onu jednu sjajnu
D. H. Lawrencea o smrti:

„i onda sagradi
brod od smrti
jer moraš
otići
najdužim
putem
u zaborav.“

i nekako, neki drugi ljudi,
uglavnom muškarci,
sjede u kavanama
i sa smijehom pričaju i razmeću se:
„prava stvar je
umrijeti
ševeći.“

i to sam pokušao
nekoliko puta

ali, očito bezuspješno.

2. siječnja 1987.

STARE KURVE

za Lawrencea Ferlinghettija

Gledaj ih –
otromboljenih stomaka
i obješenih čarapa
u iznošenim demodiranim haljinama
– još uvijek stoje na uglovima
ulica starog dijela grada
nemajući nikakvog drugog posla.
Očima izopćenih svetica
vidjele su krvave mrlje
na posteljama Benitovih ratnika.
Bile su tada mlade i voljene i
sve zaljubljene u Mussolinija.
Vidjele su i partizane
na tenkovima ukrašenim pobjedničkim cvijećem
i zapadne saveznike
željne odmora i provoda.
A sada pričaju o prošlim vremenima
i ljubomorno žmirkaju na
nove mlade djevojke
u mini suknjama i bijelim čizmicama
– njihove rane ljubavi poginule u ratu
a ostarjeli makroi kartaju u
obližnjim barovima.
Polupijane, narumenjenih obraza
mačke i psi
prave im društvo
u osamljenim noćnim satima
dok se život odvija
negdje drugdje – ali ne njihov.

Njihova srca prestala su krvariti
za odraslim kopilanima
jer i njihove maternice
ne krvare više,
ali još uvijek mažu usne.
Krezube, zadirkuju strance prolaznike
dok stoje oslonjene o
oronula pročelja starih kuća
u kojima su provele čitav život.
Svjetla u sobama pogašena
prozori otvoreni
kao da upijaju zrak noći
i uskoro će u postelju leći
i iz nje se više neće dići.

Trst, 20. srpnja 1987.

IZLET U LJUBLJANU

Konobar Bosanac poslužio mi je ćevape,

Na tržnici kupio marelice iz okolice Zadra,

U parku Tivoli čitao beogradsku „Politiku“.

24. srpnja 1987.

NOVOSTI DANA

Improvizacija

Vrijeme mijenja uspomene
kao valovi što se pjene,
noćne kurve šetaju svoje sjene.

U Perzijskom zaljevu plutaju mine,
Ameri investiraju \$ usred Kine,
nema nafte u rafinerijama INE.

Troje mrtvih od ruske bombe u Afganistanu,
taoci iz Iraka jedu prašinu u Iranu,
koliko milijardi budžeta za teritorijalnu obranu?

Gole guzice šetaju plažama u St. Tropezu i Cannesu,
domaće glumice snimaju porniće u Milanu,
koliko pregaženih pasa i mačaka u jednom jedinom danu?

U Ateni Japanci igraju bouzuki,
mladi Grci voze motorkotače Suzuki,
i gledaju kako da ga uvale svakoj stranoj tuki.

Crna braća štrajkuju pred rudnicima zlata
u Johannesburgu, policijski pendrek im je plata,
njihove žene prave kolače od blata.

Albanci plešu po srpskim grobovima na Kosovu,
Gastarbajteri ne daju devize za domaću obnovu,
Prestrojka se ne uči na Lomonosovu.

15% manje domaćih gostiju – tužna ljetna karma
paradajz, pašteta i poneka sarma
105% ovogodišnja inflacija u banci jugoslavenskog jarma.

Sve što vrijedi na jedan prst stane,
zato slavim tebe, stari oče Walte Whitmane

ne vidim svijetle dane, samo Poeove gavrane.

Vrijeme troši naše dane
prolazne k'o Chiquita banane,
Bogu je svejedno – tko se prvi spotakne.

15. kolovoza 1987.

MATERIJA

za Danijela Dragojevića

Na samoj granici između Slovenije i Italije nalazi se mjesto koje se zove Materija. Budući da smo za Trst vezani životnim i rodbinskim vezama, moji roditelji i ja, već desetljećima, jednom ili dvaput godišnje uskačemo u auto i vozimo se Jadranskom cestom od Dubrovnika sve do Rijeke, a potom i pošumljenim uzbrdicama Slovenije.

Prije nekoliko godina primijetio sam to mjestašce – pred samom granicom Italije, na razmeđi Kozine. Otada vrlo često razmišljam o tome kako bi bilo lijepo živjeti u mjestu koje se zove Materija. Ne samo zbog prirode i okoliša, disperzije svjetlosti, blagih brda bjelogoričnih i crnogoričnih šuma, uredno poredanih stogova sijena, obrađenih polja, starih seljačkih kuća s cvijećem u loncima – nego mnogo prije zbog zamamne potencije koju nudi ime tog mjesta.

Još kao dječaka, otac fizičar, naučio me definiciji materije – „sva i svaka objektivna realnost koja postoji nezavisno od ljudske svijesti i koja se na razne načine odražava u njoj“.

I s kakvom bih samo radošću, na pitanje „Odakle ste vi?“, odgovarao, „Znate, ja sam iz Materije.“

2. listopada 1987.

CRVENI SVIJET

Čujem ih kako na svim radio i tv programima govore o crvenom svijetu
i nedostaje mi – ali ne njihov nego moj –
crveno dalmatinsko vino i crveno irsko pivo koje sam pio s talijanskim mornarima,
crveni ruž na šalici za kavu iskrzanog zlatnog ruba,
crveni ruž na inozemnim cigaretama interkontinentalnih faćkalica,
crveni ruž ženskih usana utisnut na ogledalu moje kupaonice umjesto pozdrava,
crvene gaćice kurve koje sam vidio pod stolom jednog starog danskog porno časopisa
početkom sedamdesetih,
crvene reklame Agrokomerca – nikad više tako svečanih i veselih prvomajskih povorki u
Velikoj Kladuši,
crveni kartoni sportašima čiji se dresovi crvene od protivničke krvi,
crvene nijanse ribizli, malina i trešanja koje sa zadovoljstvom zobljem,
crveno meso tunjevine, ah i
crveno meso nježnih unutarnjih obraza koji se otvaraju zbog moje radoznalosti, jarko
crveni lak na noktima koji primjećujem tek kada skinu svoje crne mrežaste čarape,
crvene fleke soka od rajčica na mojoj bijeloj košulji kravatnog konformizma, prirodno
crvene ženske dlake – i gore i dolje,
crveno obojeni hidranti na newyorškim ulicama straha,
crveno nebo u vatri sumraka na horizontu mora,
crveni crepovi na stoljetnim krovovima starog Dubrovnika,
crveni fenjeri u lukama međunožne osamljenosti dok sovjetska krma pravi društvo
američkom pramcu,
crvena zvijezda jadrana spašena od naftne smrti u bazenima akvarija, mali
crveni pijetlić moje jutarnje razbuđenosti,
crvenobijele etikete Smirnoff vodke, crvenobijele etikete Campbell's juhe, crvenobijele
etikete ujedinjenog Winston i Marlboro duhana,
crvene knjižice i devizne dnevnicke,
crvena zastava internacionalnog radničkog bratstva i jedinstva napokon izložena u Muzeju
ostvarenog boljeg sutra,
crveni plastični krastavac u ruci crvenih Kmera kao jedini dostojan pozdrav ratnoj industriji,
crveni karanfili na mojem radnom stolu dok ispisujem prvomajsku poruku svjesnosti:
dovoljno ćemo se odmarati u smrti!

Dubrovnik, 1. svibnja 1988.

SPLITSKO JUTRO

Stvari razbacane po sobi,
telefon pod krevetom,
radio uključen,
mrvice osušenog kruha na kuhinjskom podu
zabijaju se u bose noge,
prljavo posuđe u sudoperu,
u bojleru se voda grije,
preostali novac zgužvan
u džepu traperica,
opušci u pepeljarama,
loš zadah u ustima,
potmuli bol u sljepoočnicama,
nepovezani pokreti ruke
traže davno ispijenu kavu,
jutarnja svjetlost probija se
kroz spuštene škure balkona
- mora biti da sam se sinoć opet
napio!

Split, 15. srpnja 1988., u 9.15 ujutro

JOŠ UVIJEK ME NISU NAUČILI KAKO SE ČEKA NOVA GODINA

„Rijetko izlazite u društvo?“

„Dočekajte Novu godinu u ugodnom ambijentu uz veliki izbor jela i pića po pristupačnim cijenama. Zabavljat će vas trio *Uspavanka*.“

„A kuda ćete vi?“ „Najbolje je kod kuće uz kapljicu i tv“.

Užurbane domaćice pripremaju sarme s viklerima u kosi, muževi im pomažu meljući orahe za orahnjače,

dežurni pijanci komentiraju proteklu nogometnu sezonu uz ture pića i nacionalističke pjesme

u kavanama sa sprejevima oslikanim novogodišnjim izlozima,

zabavni tv programi snimljeni prije tri mjeseca, „za svakoga ponešto“, red humora, red muzike, konfete i prskalice,

u novogodišnjim praznicima nema poezije, samo sumorna proza poput ove –

Posječene šume jelki uskoro odbačeni kosturi slavlja u kontejnerima ispunjenim praznim bocama alkoholnog sna o boljoj budućnosti,

samci i samice u iznajmljenim suterenskim sobičcima s pogledima na lakirane potpetice i izlizane đonove,

luda noć se bliži, odbrojavanje sati i minuta započinje,

brže, glasnije, veselije – znoj, orošena grla boca, masne ruke otkopčavaju dugmad

olabavljaju ovratnike i kravate,

dame na svečanim hotelskim dočecima odlaze u toalete da poprave šminku i stidljivo prdnu,

„za one koji su propustili najluđu noć organiziramo reprizu novogodišnjeg dočeka s popustom“,

na televiziji 2. siječnja repriza novogodišnjeg prvog programa, 3. siječnja repriza novogodišnjeg drugog programa,

nešto prije pola noći odlazim na zahod i dugo ostajem,

sjedim, natežem se i razmišljam o pojedincu zatečenom u najobičnijoj prirodnoj nuždi u najsvečanijem času najluđe noći

kao i nemogućnosti da, poput ostalih, repriziram svoje novogodišnje sranje,

naročito ne s popustom.

1.-3. siječnja, 1989.

DEFINITIVNO

gledaj ih:

iz kuće izlaze s viklerima u kosi, nikad nasmijane,
u naprslim čarapama i papučama odlaze u najbližu piljarnicu,
šlafrok zaogrnu kad s cekerima odu na tržnicu,
polomljenih, nepopravljenih zuba, perut im na ramenima,
u kupaonici, jedna jedina davno potrošena boca laka za kosu skuplja prašinu nemarnosti,
kad izlaze u grad cipele im blatnjave, potpetice potrošene i iskrivljene, s kaputa vise konci,
zastaju pred izlozima s velikim, rukom ispisanim natpisima R A S P R O D A J A – S N I Ž E
N J E 50%
kad se narumene puderom onda je to zbog svadbe ili mise zadušnice jer što bi rekla ženska
rodbina, i prijateljice,
kad vjetre posteljinu cijeli dan je zaborave na pragu prozora s cvijećem u limenkama
marmelade,
i kad požele lakom namazati nokte odustanu jer u kući nemaju aceton,
ako puše, onda puše najjeftinije da bi uštedjele za djecu, zimnicu i razglednice s
petodnevnog ljetovanja,
kad putuju, putuju u prigradska naselja,
i kako da ih takve zavolim, i živim s nekom od njih...

... ali ni one druge nisu bolje -

vječito namješteni osmijeh reklamirajućih zuba,
narumenjene usne ostavljaju tragove na svemu što dotaknu: cigaretama, šalicama za kavu,
čašama, obrazima, ubrusima
izlaze u provod kad one prve namještaju krevete svojim muževima,
ogrnete u krznene smrti ali u njihovim zmijskim torbicama nema magičnih moći,
na svakom prstu po jedan prsten slobode,

i kako da ih takve zavolim, i živim s jednom od njih...

postoje i one treće,
njih je tako malo, s nekima od njih sam i pokušavao živjeti
ali definitivno, definitivno

kao što je sve definitivno lišeno bilo kakve druge mogućnosti

ista stara priča ponavlja se svaki put:

one žele ono što im ja ne mogu dati,

one žele

ne samo slušati

nego i živjeti laži

o ljepšem i boljem životu,

zato odustaju i odlaze dalje

drugim muškarcima

ostavljajući jedino opuške u pepeljari -

i kako, poslije svega, ludi čistunac tijela i maštoviti dribler duše

da ne poželim ostati samac...

10. veljače 1989.

HAIKU S PUTOVANJA VLAKOM

...

Vlak juri
večer pada –
dvostruka brzina življenja.

...

Ne volim plin
još manje gas –
moj život je dim.

16. veljače 1989.

VENECIJA

Zaljubljen sam u Veneciju

Ali Venecija vonja kao stara žena.

Ne mogu se odlučiti -

6. listopada 1989.

SUSJEDNO POSLIJEPODNE

Susjedno poslijepodne nije
ni danas ni sutra –
to je međusuton
pun nostalgije:
stare kuće oslonjene
jedna o drugu,
susjede koje piju
kavu nakon ručka
posluženog ukućanima,
mačka što poluspava
na sljemenu krovova
dviju kuća,
telefon koji zvonu u
susjedovom stanu
a na koji bih da se odazovem,
parkirani kamioneti –
želje iz djetinjstva, još nezaboravljene,
puka predaja
pred mrakom noći
– a ti bi još uvijek htjela
razboritost i razložnost
za postupke
poslijepodnevnog pijanstva.

15. veljače 1991.

ELEGIJA ZA MILANA MILIŠIĆA

Tri dana slijepog bola
kopajući po zajedničkim uspomenama
prije no što su riječi pronašle put pojedinosti
u suznim očima, nespremnim rukama, uzdrhtaloj utrobi,
Ubijen
u Dubrovniku
koji smo toliko voljeli da smo mu se podavali svakim korakom,
pićem ispijenim u betulama djetinjstva.

Nakon što prijateljstvo iščezne iz mesnih formi, što ostaje?

Kamo si to otišao?
Zar si zaboravio vlastite riječi
„Koga nema - brišu mu se stope
Prazni minuti njegov prostor pune
Koga nema - gdje sad korača
Nad kojom sporom vodom snatri
Lice njegovo - promijenjeno lice spavača“
Zar si zaboravio kako smo te iste riječi čitali na kamenom balkonu tvoje kuće, ti, Danilo i ja u
ljetni sumrak 1974.,
Zar si zaboravio, poput pijanog nosača, kako se vraća kući - ženi, djeci, obitelji, prijateljima,
Zar si zaboravio kako smo te Gorana, Ana i ja voljeli u našem zajedničkom ljetu prije
sedamnaest godina,
Zar si zaboravio da si mi ti nadjenulo ime Plavo Tane,
Zar si zaboravio naše bezbrojne vožnje tvojim starim Spačekom,
i kako smo glasno slušali ploče usred zimske ponoći probudivši tvoju majku, tvoju ženu,
tvoju sestru i tvoje dvoje male djece,
sneni duhovi usred muzike „Zahvalne smrti“,
Zar si zaboravio Mary, Romana i Olega, Jadranku i Vedrana, Buca i Miška i Dada i Mara, i
našu voljenu Anu i Vlahu,
Zar si zaboravio kako smo krenuli na put Evropom, ja, zaljubljeni osamnaestogodišnjak i ti,
veliki meštar osjećanja, dogovarajući se kako ćemo po povratku praviti džem od maginja,
Zar si zaboravio kako smo u mojoj sobi srednjoškolca čitali Hugoa i Rimbauda i Verlainea i

Baudelairea na francuskom

i koliko smo voljeli Dubravka Škurlu i njegove hortenzije,

i kako smo napamet znali stihove Josifa Brodskog sada zaista davne 1974.,

Zar si zaboravio kako smo pili baljzam u zimskim noćima dubrovačke bure,

Zar si zaboravio da uzmeš „Opatiju“ sa šanka i popiješ neretljansku travaricu, pa si tako naglo otišao smućen od pića i ljubavi?

Zar si zaboravio nezaboravnog kuma Branu?

Zar si zaboravio noći kod Danila i Mirjane, i Džonijevu „Ružu“ na koju si se naslonio, zaspao i zamalo je probušio,

Zar si zaboravio đire po Stradunu i sve betule koje smo zatvorili i otvorili,

Zar si zaboravio naše smijehe Niku i „Kati Kapuralici“,

Zar si zaboravio Vedranove i naše suze na sprovodu Dulčiću na Sv. Mihajlu, marcia funebra i igličasti hlad čempresa,

Zar si zaboravio koliko smo voljeli i uživali u riječima maranguna, barkariola, vinara, klesara,

Zar si zaboravio koliko smo samo puta gledali „Macbetha“ Polanskog i Houstonov „Grad izobilja“

i s kakvim smo zanosom slušali opori glas Glady Knight u „Help me make it through the night“ i svaki stih te pjesme znali napamet

derući se na sav glas nadjačavajući disco muziku i pijane pomorce pomažući si kroz noći kojih je tada bilo napretek,

Zar si zaboravio kakvi smo odrasli farabuti bili slušajući Tomislavove priče o magarcu koji prati svoju sjenu,

ispijajući prvu kavu u šest ujutro u „Majora Gundulića“ nakon zapijanja „Pod lozom“ i noćnog kupanja,

Zar si zaboravio da smo se zaklinjali da nikada nećemo zaboraviti

Jer ono što se osjeća ne zaboravlja se

tugo tuge

tugo djetinjstva

tugo prošlosti

tugo uspomena

tugo mračnih kutova po kojima smo spavali iznemogli od ljubavi i pijanstva

tugo smišljenih i neizvedenih djela

tugo izvedenih i nezaboravnih djela

tugo moja

tugo tuge

Madono Villonova, Madono Rimbaudova,
Madono ubojica i pijanica, Madono oslijepljenih i osakaćenih ratnim šrapnelima,
Madono trbosjeka i rasparača,
Madono vojnih liferanata,
Madono pregaženih pasa i mačaka,
Madono Peljeških kapetana,
imaj milosti,
imaj milosti, podaj mu duhan i piće, papir i olovku,
imaj milosti,
imaj milosti za Milana Milišića.

10. listopada 1991.

IŠČEKIVANJE

Da brojiš dane
od sada do onoga

što ima svoj kraj,
što li bi otkrio,

osim onoga
što iz dana

u
dan

ponavljaš?

15. listopada 1992.

RADOST

Mogao sam skoro sve
dokučiti.

Mogao sam reći
sve.

Volio bih da sam sve
mogao zapamtiti.

Ovdje sam.
Ovdje sam još uvijek.

Kad li se
sve dogodilo?

Kamo li su svi
nestali?

Volio bih da sam sve
mogao zapamtiti.

Sada si i ti
otišla.

Nitko ne želi
ostati.

Ovdje sam
sâm.

16. listopada 1992.

BOG ZNA

Očito, sve dok netko nije mrtav
ne postoji vjerojatnost pouzdanosti,

ali, kako onda
i zbog čega

tolika
uznemirenost

za
života?

20. listopada 1992.

TEŽINA

Teška stvar je
ne kazati ništa
mислеći to -
ne pridavajući tome
težinu.

22. listopada 1992.

MASOVNA GROBNICA

za Ernesta Cardenala

Vođa naroda je bezizražajan -
(crtam njegovo bezizražajno lice)

Vođa naroda je moćan -
(crtam njegovu moćnu ruku)

Vođa naroda je nalogodavac
naoružanim nacionalistima i kriminalcima -
(crtam lubanje mrtvih ljudi)

24. ožujka 1993.

OVISNOST

Ispisujem ovu pjesmu
samo da bih
bio u njoj.

Čitav dan sam
u njoj, kao i jučer.
Mjeseci, godine

okružuju me,
kao i ovo
tijelo. A ako

je vrijeme
da se govori o tome
tko bi to bolje znao

od mene?

14. travnja 1993.

IZNIMKA

za prijatelje koji nisu prisutni za moj 38. rođendan

Sada kad vas nema
ili ste negdje daleko
a ja sam sâm i smiren,
zadovoljstvo bi mi bilo
potpuno, kada ne bih želio
da ste prisutni ovdje,
pa da mogu kazati
„Kako je lijepo, prijatelji,
biti sam i smiren.“

14. rujna 1993.

PIAZZA VENEZIA, TS

Sjedim na drvenoj klupi
na Piazza Venezia
u nedjeljno jutro
i promatram
„ne ideje nego pojedinosti“:

nasred malog trga kamena fontana
iz koje se izdiže mišićavi Neptun
sa ostima
i četiri polegla janjeta
u njegovu podnožju
raspoređena na četiri
strane svijeta
voda šumno teče,
s divljih kestenova otpalo
lišće i plodovi
na obližnjim klupama
sjede ili oko kojih stoje
mladići i djevojke
u crnim kožnim jaknama
i crnim visokim cokulama
trgom prolazi muškarac
koji zaokuplja moju pozornost
nedjeljno dotjeran, zalizane tamne kose,
crnih brkova
u smeđoj kožnoj jakni i sivim hlačama
polako puši, korak po korak usporeno hoda
i dobacuje nešto kompanju
na drugoj strani ulice
ubrzo dolazi njegova draga
i njih dvoje odlaze –
on bi mogao biti kakav

vodoinstalater, auto
mehaničar ili firmopisac
a ona prodavačica u nekoj
samoposluzi ili trafici
sredovječni ljudi blizu pedesetih –
točno u podne
na neki nevidljiv znak
svi golubovi odlijeću
iz obližnjeg kineskog restorana
jedan kosooki u bijeloj pregači
izlazi i baca
nekoliko drvenih gajbi u kontejnere
smještene iza živice koja
ograđuje trg
rivom se šetaju brojne obitelji
mlade majke s bebama
u kolicima i grupice penzionera

podne je
ni vedro ni oblačno
južno toplo i vlažno
listopadno i morsko
u obilju boja
smirenosti
i nedjeljne podložnosti
pobožnosti.

30. listopada 1994.

MONTE BLUE

Često,
gledajući crnobijele filmove
legendarnih filmskih zvijezda
i mnogih drugih
manje poznatih glumaca
i statista,
razmišljam što li se dogodilo
s pojedinim od njih –
danas, kada su prah i pepeo,
slavna slova na papiru,
recimo, u filmu „G” Man
s Jamesom Cagneyom,
u podužem popisu
sporednih uloga
pojavljuje se i ime Monte Blue
koje i poslije toliko godina
golica moju maštu
iako čak ne mogu
sa sigurnošću odrediti
je li ta osoba bila žensko
ili muško,
je li kasnije imao uspjeha
stekao vilu, sportski auto
i zaveo mnoge starlete,
ili je umrla u neimaštini,
ne ostavljajući za sobom
ni potomstva ni imovine
osim moljcima izjedene bunde
i požutjelih fotografija.
Ipak,
unatoč skućenoj filmskoj tehnici,
sve što su radili

obavljali su predanije, bolje, razumnije,
strastvenije
od današnjih mekomudih
biltera i
tetoviranih zavodnica;
sanjali su ustrajnije
ono što je danas postala
stvarnost
koja se odvija filmskom
brzinom -

i dok tako snatrim
pred televizorom,
stari, crnobijeli filmovi
o neumornim preljubnicima, nezasitnim kockarima,
sitnim lopovima, velikim gangsterima
i njihovim naivnim (ili podmuklim) ljubavnicama,
ratobornim ali pravednim crvenokošcima,
marljivim i miroljubivim farmerima,
hrabrim kaubojima što gone stoku prostranstvima
Divljeg Zapada, zloglasnim revolverašima
i okorjelim ubojicama,
poštanskim kočijama i
željeznim konjima
i sve luksuznijim autima
koji sve brže jure
i vraćaju me
u realnost
u kojoj smo svi
tek pokretne sjene
životne opsjene.

9. veljače 1995.

INTERVENCIJA (precizan opis)

Krv izvađena i analize urađene

Tlak i puls izmjereni

Pluća oslikana

Rad srca provjeren

Predio za kirurški zahvat obrijan

Klistiranje izvršeno

Spinalna anestezija ubrizgana u kralježnicu

Svjetla u operacionoj sali upaljena

Instrumenti dezinficirani i poredani

Kirurško osoblje navuklo zelene kape

i maske za usta

Bolesnik prenesen na kolicima

i premješten na operacioni stol:

Operacija uspjela

Pacijent preživio –

I zapisao ovo.

10. svibnja 1995.

BOLNIČKI PROZOR

Bolnički prozori uvijek su isti.
U kakvom god krevetu ležali
Na kojem god odjelu boravili
Na bilo kojem katu, okrenuti
Prema bilo kojoj strani svijeta
Pogled je uvijek jednak.
Kroz bolnički prozor
Iza stakla
Vidi se vrh stabla
I sa suprotne strane ulice
Krov susjedne zgrade
S komadićem neba.
Pogled je to idealan
Za bolesnike:
U tom vidiku nalazi se
Obilno obećanje bliskog i dalekog,
Nema tu ničega
Pretjeranog, srčanog, aktivnog
Sve je u tom pogledu
Stišano, ustrajno, trpno
I nepromjenjivo
Kao i samo vrijeme
I smrt.

19. svibnja 1995.

SONJA, MOJ BIOGRAF

Katkada, kada mi postaviš
teško pitanje

o pojedinostima
iz moga života

koje te toliko zanimaju,
ugledam se

u tvojim
očima

i pitam se
što li vidiš u meni

dok ti ja,
pokušavajući skrenuti

s teme, objašnjavam
mnoge zamršene stvari

(toliko varljivih sjećanja
toliko bezvrijednih podataka

toliko uzaludnih sanjarija
toliko ponovljenih grešaka)

i poslije svega,
pitam se,

ne tumačim li pogrešno
sjaj u tvojim očima?

14. rujna 1995.

ŠEST MJESECI

za Sonju Najdeski

1. Šest mjeseci

Prošlo je šest mjeseci
kako smo bili zajedno,
šetali Venecijom, Firencom i Rimom
vodili ljubav
kupovali stvari za tvoju rodbinu
jeli kruh s maslinama
i pili marsalu.
Kako se to uopćeno govori –
životne Okolnosti
razdvojile su nas.
Ali jutros
dok sjedim u polutami sobe
i kroz prozor
osluškujem
tuđa buđenja i ustajanja
prisjećam se naših buđenja u Veneciji
i gotovo osjećam
dokučivost tvog tijela
tvoju prisutnost.
Dio si mene.
Osjećam topli pritisak tvog tijela
i slapove crne kose na licu.
I nadam se da je i moje tijelo
jednako prisutno u tvom.
Nadam se.

2. Lido, Venecija

Prošlo je šest mjeseci
kako sam stajao iza tebe
na pramcu vaporetta za Lido -
u subotnjem jutru
vjetar je mrsio tvoju crnu kosu
i raznosio je po mojem licu
golicajući me,
radosno razgledajući
Gran Viale S. M. Elisabetta
da bi stigli do hotela „Des Bains“
i ja te fotografirao
sjedajući na terasi bara „Colony“
razmišljajući tada
i sada:
ovo je Život
a ne Smrt u Veneciji,
ovako bih mogao provesti cijeli
život,
šetajući rivom di Corinto
jedući sendviče
ljubeći voljenu
u usta od kruha, salame i ljubavi,
razgovarajući tišano o
smirenosti svakodnevnog življenja
promatrajući Lazaretto Vecchio
na obližnjem otočiću,
satima kasnije
prolazeći pokraj
krošnjama stabala
zaklonjenih pročelja privatnih kuća
i vila u Via Dardanelli
držeći te za ruku
ponavljajući
Ovo je Život.

3. San Michele, Venecija

Prošlo je šest mjeseci
od našeg posjeta
otoku San Michele
u nedjeljno podne
otežalo i utonulo
u sivilo laguna
na koje se spustila
gusta *nebbia* –
dvostruka tuga
prilazeći groblju San Michele
na vaporetu ispunjenom
dotjeranim Venecijankama i Venecijancima
s buketima svježeg cvijeća
u nedjelju pred dan Svih svetih –
I ti, dosađujući se
nekoliko koraka
udaljena od mene,
šetajući stazama
između mnogobrojnih
nadgrobnih ploča,
obiteljskih kapelica
lijevog luka grobljanske lađe
rezervirane za davno
izumrle plemićke familije
i ja opijumskom melankolijom
mladog ženskog lica
na nadgrobnom medaljonu,
užasnut, pronašavši
davno sanjano lice
Smrti u Veneciji –
toliko smrti odjednom
uznemirava i otupljuje –

duhovi gondolijera i zvonara
hotelijera i trgovaca
frizera i matrona
barkariola i mesara
ribara i vinara
staklara i zlatara
domaćica i sobarica
kurtizana i partizana
fašista i karabinjera
doktora i apotekara -

između njih
jedino dani
i godine -

i ti,
tako živa u meni,
tada
i sada.

4. Dan Svih svetih, Firenca

Prošlo je šest mjeseci
kako smo se
za Dan Svih svetih
uspeli na brdo Alle Croci
u tmurno jesenje jutro
zagledani u crvenkaste krovove
i kupole Firence pred nama,
nijemi protok Arnoa
pod mnogobrojnim firentinskim mostovima,
automobile u pokretu
s lijeve i desne obale
osluškujući šum krošnji borova i čempresa,
razgledajući crkvu

San Miniato al Monte
i onaj posebni dio istoimenog groblja
za djecu:
koliko smo bili tužni
i bezrječiti
gledajući u male anđele
što bdiju nad njihovim
malim kostima
i neutješne posvete
na njihovim uredno održavanim
plemićkim i bogataškim grobnicama
koje ni plemićke titule
ni bogataški novci
nisu mogli spasiti
da trčeći za loptom sudbine
ne upadnu u
rupu vječitog mraka
ne okrvavivši svoja koljena
nego srca njihovih roditelja
koji su dočekali duboku starost
tugujući za svojim
jedincima i jedinicama –

kao što i ja sada tugujem
bojeći se
da ću dočekati starost
čekajući te,
voleći te.

5. Krstareći Rimom

Prošlo je šest mjeseci
a kao jučer još –
u običnom poslijepodnevu
stajali smo na

ponte Regina Margherita
zagledani u veslače
što su vježbali na Tibru
nijemi
razmišljajući o
protoku vode
kojom veslaju veslači,
o automobilima koji
prelaze s jedne strane Rima na drugu,
i nama neodlučnima
nasred mosta

- svi ti protoci, dotoci, otoci
a nigdje stvarnog otoka
puno više toka
u zjenici oka
oh kad bi postojalo makar i ka
da se napokon uputimo k -

6. Šest mjeseci, tri svijeta

Prošlo je šest mjeseci
otkako smo se rastali
i ja sada živim u tri svijeta:
onom svakidašnjem oko mene,
onom u mojim mislima
u kojima ti živiš,
i onom u mojim
starim dnevnicima
iz kojih mogu pročitati
što smo ti i ja radili
dok smo bili
zajedno.

14.-20. svibnja 1996.

ZBOG SONJE

i Williama Carlosa Williamsa, naravno

Dok zapisujem
ove riječi

u bilježnicu –
osjećam

blagi miris
ruže

koju si
ubrala

na
Bledu

i onako
još svježu

stavila
presovati

u moj
dnevnik.

Ti si sada
daleko

stranice dnevnika
upile su

miris
presovane ruže

koju sam -
suhu i krhku

premjestio
u album

kamo
i ova

sjećanja
pripadaju.

24. srpnja 1997.

SIROVO MESO

Sirovo meso vlada svijetom.

Sirovo meso obara cijenu sirovog mesa na svjetskom tržištu.

Sirovo meso higijenski spakirano u lake plastične tanjure i prozirne folije.

Sirovo meso hoda ulicama u najlonkama i širi miris parfema.

Sirovo meso jeftino kupuje sirovo meso –

Tako se sirovo meso osjeća svoj na svome.

Sirovo meso zahtijeva pravedno suđenje sirovom mesu u Haagu.

Sirovo meso u Hrvatskoj ne prestaje hvaliti hrvatsku katoličku kulturu.

Sirovo meso u Srbiji ne prestaje veličati srpsko pravoslavno junaštvo.

Surovo sirovo meso otelo je stotine tona zlata nedužnom sirovom mesu i poslalo ga u koncentracijske logore i peći za spaljivanje.

Još gore, surovo sirovo meso predalo je stotine tona otegot i opljačkanog zlata na brižno čuvanje bezdušnom sirovom mesu u Vatikanu.

Bezdušno sirovo meso drži propovijedi govoreći da je sva nada na drugom svijetu –

Zato je sirovom mesu na ovom svijetu sve dozvoljeno jer svaki grijeh sirovog mesa može se iskupiti novcem koje je stvorilo sirovo meso.

Sirovo meso u hlačama kupuje sirovo meso u suknjama –

Sirovo meso tako postaje sirovina!

Sirovo meso napisalo je ovu pjesmu o sirovom mesu posramljeno priznajući vladavinu boga Sirovog Mesa.

4. kolovoza 1997.

UJEDINJENA EUROPA

Plakao sam jutros gledajući crnobijele dokumente o strahotama ljudske politike – sirene i krici mesnih sablasti u razorenim gradskim četvrtima, bombe iz zraka, trupla otvorenih usta pod sivkastim prahom i pepelom srušenih i spaljenih gradova

krici geta, jauci u podrumima opkoljenim smrću, urlici umirućih pod ruševinama mrtva djeca u naručjima majki pod snijegom i kišom metaka, četrnaestogodišnji vojnici Wehrmachta koje su za neizbježne podvige samoubojstva odlikovali amfetaminski brčići 1945.*

izbečene oči u patnjom izdubljenim očnim dupljama u izobličenim ošišanim lubanjama na hodajućim strašilima u redovima prema pećima za spaljivanje iz kojih se godinama dizao gusti crni dim.

Kraj rata! još više bombi na preostale hodajuće lešine.

Paljba! Vatra! Vatra iz svih raspoloživih sredstava! Vatra u svim krematorijima neprirodne smrti! Vatra u kaminima što gutaju monstruozne dokumente o zlodjelima više Rase!

Do posljednjeg daha, pobijeđeni i pobjednici.

Zapadni saveznici i Mafija pobijedili su brkatog boga fašizma što se borio protiv brkatog boga boljševizma.

Prasak atomske bombe nadjačava glazbu što se čuje iz otvorenih prozora u Italiji u ljeto 1945.

američke najlonske čarape za talijanske signorine gladne kruha i zabave i penicilin, naravno, za one zaražene sifilisom na razorenim ulicama Ljubavi.

Veselije! Radosnije! Živahnije! Poletnije!

Prve vespe izlaze iz talijanskih tvornica, prvi šušlavci i najlonske košulje stižu na crno tržište ratom ujedinjene Europe.

Ah, poslijeratna obnova na obnovi nepravdi i zabluda.

Prva Petoljetka, druga petoljetka i godine razvoja ispred i iza željezne zavjese tijela i uma. Radosti šezdesetih, masovni turizam, mini suknje rock & roll duga kosa vodite ljubav ne rat

–

Golema Sexplozija u bezličnim krevetima u gradovima osamljenosti.

Prvo religioznom mržnjom, neznanjem i višim interesima razjedinjeni narodi Sovjetskog Saveza, Čehoslovačke i Jugoslavije, pripojena Istočna Njemačka, kapitalom osvojene Poljska i Mađarska

Potom monoteističkim monetarnim blagoslovom Ujedinjena Europa!
Proročanstva Platona i Spenglera
ostvarena uz božanstva Nafte i Heroina,
stotine tisuća beskućnika i milijune nezaposlenih,
okrutnih srca, praznih duša
umirući od srčanih udara auto sudara visokog krvnog tlaka kolesterola lipida proširenih
vena pretjeranih kalorija,
ubojice i ubijeni sahranjeni zajedno na grobljima pomirenja.

kolovoza 1997.

**amfetaminski brčići 1945.* – odnosi se na Hitlera, o čijoj ovisnosti o amfetaminskim drogama svjedoče mnogi autori, pa tako i Albert Speer u svojim uspomenama pod naslovom *Unutar Trećeg Reicha* (Macmillan, New York, 1970).

SUSJEDSTVO

Svake večeri
iz ljetom otvorenih prozora
dopiru zvuci televizijskih kanala
uz mahniti ples katodnih sjena
koje obasjavaju prozore
stanova i zgrada u mojem tršćanskom susjedstvu.
Zvuci loših vijesti i
lažnih obećanja političara u dnevniku,
šapati, jecaji i vlažni poljupci sapunskih tragikomedija,
pogrešne i promašene vremenske prognoze,
krici i urlici horor filmova.

Zapisujući ovo
razmišljam -
zar im,
njima,
mojim susjedima,
nije dovoljno sve što prežive
u jednom danu,
zar im nije dovoljno
što su cijelog dana rintali
ili tražili novi posao
ili bili varani
što su im nabijani rogovi,
što ih žene varaju s kondukterima, vodoinstalaterima,
mesarima, taksistima, novinarima,
što ih muževi varaju s činovnicama,
tajnicama, prodavačicama, medicinskim sestrama,
što jedni drugima smišljaju neprirodne smrti?

Zar,
vrativši se navečer kući
nemaju ništa pametnije do

upaliti TV
i slušati
loše vijesti
lažna obećanja
histerični smijeh psihopata
krike i urlike mučenih
i gledati
smrti i ubojstva
sjekirama, noževima, električnim pilama...
Jer ono što svake
večeri gledaju
i nije ništa drugo do
odraz njih samih:
istina im je
odvratna bolna točka
i gade je se
i boje
koliko i vlastite smrti.

Ljudi su čudna stvorenja:
stalno se ljute
svađaju i tuku
zbog trivijalnih sitnica
ali bitnu stvar
kao što je
ubijanje vremena
jedva da i primjećuju
i još manje
razumiju...

Uzimam hladno pivo
nazdravljam Hanku*
sjedam na kauč
ispred televizora
i ogledam se u njemu
ne upalivši ga.

10. kolovoza 1997.

**nazdravljam Hanku* – odnosi se na Charlesa Bukowskog (1920.-1994.) koji se u pismima autoru ovih pjesama kao i mnogim drugim prijateljima potpisivao kao Hank.

TAKOĐER

Allen Ginsberg u svojim dnevničkim zapisima o susretima s Ezrom Poundom i Olgom Rudge u Veneciji u jesen 1967., zabilježio je i sljedeći detalj: „29. listopada 1967. – podne – na otvorenom ispred crkve Santa Maria della Salute, na stajalištu za vaporetto sreo se s Peggy Guggenheim koja je vodila u šetnju svoja dva psića i bila u pratnji Paola, njezina prijatelja i umjetnika, i čavrljajući nekoliko minuta, spomenuo sam joj dio mog razgovora s Poundom od prethodnog dana – ona mišljenja da su njegove aktivnosti za vrijeme rata ‘neoprostive’.“

U svojoj knjizi o velikoj osobnoj vezanosti za Veneciju (*Vodeni žig*, 1992.) Josif Brodski spominjući Peggy Guggenheim i njezin muzej tj. kolekciju moderne umjetnosti piše: „Možda je jedina funkcija zbirke kao što je zbirka Peggy Guggenheim i sličnih nakupina modernih stvari koje se redovito izlažu u ovom gradu, da pokažu kakvi smo postali, kakva bijedna, arogantna, nevelikodušna, jednodimenzionalna bića i da nam uliju malo skromnosti.“

12. kolovoza 1997.

DOLLY*

Sićušna
novinarnica
ispunjena
vijestima
o svijetu
što se ubija
podrhtava od bombi
trese se i gori

i jedna stara prodavačica novina
i njezini
pas i mačka
što se podnose
i štoviše
žive u slozi
ne znajući što će
s tako lošim papirnim vijestima
osim da na njima kunjaju
iz dana
u dan.

27. kolovoza 1997.

* *Dolly* - ime mačke iz spomenute novinarnice na uglu ulica Via Martiri di Liberta i Via Ghega (Piazza Dalmazia) u Trstu.

SUMIRANJE

pjesma za moj 42. rođendan

42 godine živeći
u okruženju ljudskosti
sakupio sam više
ožiljaka na rukama
nogama
glavi
tijelu
i u srcu,
naročito srcu,
nego što tetovirane maloljetne
rock zvijezde lažnih imena
imaju tetovaža na sebi.

I što se starost
brže približava
to češće
razmišljam o
starcima sa štapovima
što teturaju ulicama
s mrljama na upišanim hlačama

nepočešljanim staricama
sijede kose
poderanih čarapa
mlohove, izborane kože
krezubim umirovljenicima što
jedva pokretni sjede na klupama javnih parkova
otvorenih usta
upijajući posljednje zrake života

starcima i staricama
što leže

u bolesničkim krevetima
u staračkim domovima i u bolnicama
i natežu se
nad bolničkim lopatama

i pogledavajući u vlastite ožiljke
i ljudskost što hoda oko mene
sve češće razmišljam
i pitam se
je li teže
živjeti život
ili
čekati smrt?

14. rujna 1997.

NAKON DESET GODINA

za V. G.

Prepustio sam uspomenama
da se tuku s vremenom
i udaljio se
od svega što me podsjeća
na tebe.

Ali
u ime starih dana
još uvijek
po zidovima
barskih i kavanskih nužnika,
iznad zahodske školjke,
ispisujem tvoje ime
da me podsjeća na sva sranja
koja sam s tobom proživio.

23. veljače 1998.

TEATAR ŽIVOTA

za Lawrencea Ferlinghettija

Azurno vedro nebo
predproljetnog dana
naspram užeglog crvenila mokrih opeka
što se dižu iz kanalâ
i zidinama
ograđuju venecijanski Arsenal
dok podnevno sunce
osvjetljava obližnju ulicu Corte Nova
i dva stara kamena bunara
jedan na početku
i drugi u dnu
uske, kratke uličice
između čije se lijeve i desne strane
u ravnomjernim nizovima
pruža mnoštvo zategnutih konopa
na kojima
na suncu i vjetru
kućanice raznobojnim plastičnim štipaljkama
vješaju plahte, jastučnice
i razno rublje
izbljedjelo, ponegdje zakrpano
ali čisto, besprijekorno čisto
baš kao što su i njihove
ljubavi čiste
premda su, i one, tu i tamo zakrpane.

Iz širom otvorenih prozora
dopiru glasovi djece
i glazba s radija,

i vonjaju zgotovljeni ručkovi
čija se isparenja miješaju
s morskim mirisima
sunca i soli u vjetru
što ih upijaju plahte,
jastučnice i razno rublje
među kojima tako
veselo
i
tužno
životi
i
ljubavi
počinju
i
završavaju.

Venecija, 6.-28. ožujka 1998.

ELEGIJA ZA ALLENA GINSBERGA

Dan za danom sumorni materijalni svijet ovisi o dahu –

stišani dah jaguara zarobljenog rešetkama zoo vrta isparava se u vlažni noćni zrak San
Francisca
gusti dah proljetne magle obavija zvonike i dimnjake na poljima pred Venecijom
ustrajni dah kiselih kiša šumori smrtnu uspavanku europskim šumama
neugodni zadah iz otvorenih usta sitnog kriminalca što u ćeliji milanskog zatvora leži i sanja
parfimirani dah uličarke
neprerađeni dah geološke prošlosti izliva se iz tankera i zagađuje mora i obale Aljaske i
Britanije
neuništivi plastični dah Coca-Cole i kancerogeni dah Marlboro i Winston crvenog kraljevstva
Industrije smrti
ustajali dah ventilacije newyorškog metroa izbija iz podzemnih rešetki i zadiže suknje
prolaznicama
dah izvaljenih usnulih putnika zamagľuje prozor kupea drugog razreda u vlaku na pruzi
Moskva – Venecija
dah svakog velegrada sve više smrtni zadah turbo civilizacije
ovisni dah ovisnika što nervozno ušmrkuje crte bijelog praha Organiziranog kriminala
radioaktivni dah komunizma i radioaktivni dah kapitalizma – ujedinjuje ih atomska bomba
Bezumlja
frktavi dah mačke pred psom i
hladni dah slijepe vjere u mramornom hladu crkve u ljetno poslijepodne
slabi dah bolesnika u strahu od smrti povija plamen molitvene svijeće
šišťavi dah izbija iz geizira i plinskih polja
kužni dah bezbroja automobila diže se iz auspuha u zrak miješajući se s raspjevanim dahom
ptica u kržľjavim krošnjama gradskih stabala
tuberkulozni dah ugljene prašine u rudarskim plućima i
zagušľjivi dah nikotinskih isparenja u mraku disco klubova otuđenja
neprirodni dah voća i povrća u vječito zelenim staklenicima profita
prašnjavi dah prošlosti taloži se u potkrovljima i podrumima stoljetnih zgrada monetarnog
Imperija

vlažni dah nadraženih spolova
i ubrzani dah voajera koji iz tame promatra tuđa dahtanja
elektronski dah informativnih medija širi svoju globalnu politiku „cijeli svijet veliko selo“
hladni dah birokracije za šalterima administrativne neumoljivosti diljem svijeta ispunja
čekaonice zijevanjem i uzdasima
vreli dah olovnih redaka i mliječni dah slovoslagača zamijenio je bezlični hladni dah IBM i
Mackintosh strojeva
dugi dah Walta Whitmana spojio se s dugim dahom Guillaumea Apollinairea
i dugi dah Vicente Huidobroa spojio se s dugim dahom Blaisea Cendrarsa
i dugi dah Williama Carlosa Williamsa spojio se s dugim dahom Allena Ginsberga

sada zajedno s tvojom paranoičnom, tragičnom majkom ruskom emigranticom komunisticom
i ocem pjesnikom,
zajedno s Jackom i Nealom
tvoj dah u svakoj kapi kiše
tvoj dah u svakom zapuhu vjetra
što tjera zrnca pijeska u oči
i oči se crvene od
suza
ispušnih plinova
smoga
smradnog sumpora
auspuha, dimnjaka
kanalizacijskih odvoda
pesticida
herbicida
insekticida
suicida

tvoj životni strah
i tjelesni prah
nadživio je tvoj dugi pjesnički dah

5.-7. travnja 1998.

na prvu godišnjicu smrti Allena Ginsberga

MEĐUSTANJE

Hrabro je biti pjena
i pjevati o prostoru.
Milijuni malih mjehura
što se dodiruju i udvajaju
pjevaju o *unutra* i *van*.
Ta
giblјivost opni
koja nije ni unutra
niti van,
stalno mijenjajuće veličine,
ta
nestajanja i nastajanja,
te
oble obilnosti ogoljenosti
kojima je ime
istovremena pobjeda i poraz.
Te
bezbrojne
bezbojne oči
što jednako gledaju
u i van
što jedanko svjetlucaju
na svjetlosti i
u mraku...

Poezija je jezik međustanja!

otok Lokrum, 2. kolovoza 1998.

U PROLAZU

Promatrajući djevojke na dubrovačkom Stradunu –
svaka djevojka, svaki korak
radost očima i ustreptalom srcu
njihove duge kose
i noge
i nesiguran hod na
10 cm visokim gumenim cipelama
neprimjeren koliko i
mobitel u Odisejevoj ruci ili
laserski karabini u Ahilovim
i Antejevim rukama,
crni ili tamnoljubičasti lak
na vještičje dugim noktima
tetoviranih mišica
ramena i gležnjeva
sjede na kamenim stepenicama
pred kafićima
gestikuliraju, puše
žvaču žvakalice
i napuhuju balune –
te velike mjehure
sapunske tragikomedije
potrošačkog društva
kojem
i njihovi životi
pripadaju.

11. kolovoza 1998.

MOLITVA VRAGU

za Predraga Lucića

Vraže

sačuvaj me bezdušnosti

žene koja više ne voli

Vraže

poštedi me bespošteditosti

žene koja se želi svetiti

Vraže

spasi me zaljubljenosti u Ljepotu,

odagnaj Amorove strelice od mog srca,

jabukom potkupi neku drugu potkupljivu dušu

(jer duša je ženskog roda

i često nas vodi do otvorenog groba)

Vraže

kad iz usta nedjeljom dotjeranih vjernika

začujem optužbe na tvoj račun

znam da se to spremaju počinuti

još jedno zlo

zatvaranja očiju pred Stvarnošću

Vraže

umorio sam se od neuslišenih molitvi

Njemu dobrom i pravednom

i napokon shvaćam:

zbog Njega ne zbog tebe

postoje uzaludnost i izgubljenost

Vraže

kad čitam o tvom prisustvu,

nečastivom,

inkviziciji,

lomačama, spaljivanjima vještica,

mučenjima heretika,
uvjeren sam da su ta zlodjela počinili
religiozni strvinari
i ovlašteni crkveni mesari
Vraže
tko je izmislio duhove
slijepu vjeru
oprost grijeha
bezgrešni život na Onom svijetu
čak i nebeski narod?
Vraže
ne vjerujem da su to tvoja zavodljiva djela
jer ti nikada nisi tvrdio
da je zemlja ravna ploča
jer ti nikada nisi govorio
da je vanbračno dijete grijeh
jer ti nikada nisi tražio
da išta bude sveto
ili nebesko
Vraže
kad na vijestima u novinama ili na TV
javljaju kako je netko podmetnuo
pakleni stroj
koji je razorio kuće, ubio ljude
smrskao lutke i druge igračke
i uništio dječje snove,
znam da to nema veze s tobom
i da ti nisi umiješan
jer pakleni stroj je tek
djelo ljudi protiv ljudi
Vraže
svakodnevno se pitam
zašto si uništio prašume Amazonije
prosuo kisele kiše
istrijebio risove i sredozemne medvjedice

probušio rupe u ozonskom omotaču
stvorio efekte staklenika
i sada nam je vruće
jako vruće
jer,
koliko znam,
tebi nije stalo do profita
već do ljudskih duša
Vraže
sažaljevam te!
jer vidim mnogo veću moć
u dolarskom kazanu
crvenog Coca-Cola Marlboro Winston McDonald's melting pota
od tvog običnog starog crnog kazana
u kojem ključaju katran i smola
Vraže
ipak si ti jedan tužni osamljenik
skitnica nalik Charlie Chaplinu
jer ti nikada nisi mario
za čistu rasu
i arijevsu krv
ti nikada nisi nosio male crne brčiće
uvis dizao desnu ruku na pozdrav
i krajnje rješenje nalazio u konc. Logorima
plinskim komorama i pećima za spaljivanje,
ti nikada nisi nosio šinjel i krupne brkove
niti si otjerao 20.000.000 u led Sibira,
štoviše,
uvjeren sam, da si mogao, ti bi im bio podario
malo tvoje crvene topline da se ugriju
kad ih već nije mogla ugrijati
toplina Staljinove crvene petokrake
u koju su toliko vjerovali –
ali, čekaj malo,
ovdje se radi o stvarnim

živim đavlima, sotonama i vragovima

i ti si za gore spomenute

običan naivac,

razmažena filmska zvijezda

Vraže

kad viknem

IDI DOVRAGA!

čuješ li me ti uopće

i ljutiš li se,

ili je to kompliment za tebe?

Vraže

zbilja ne znam zašto su te ljudi

odjenuli u crveno

jer ti nikada nisi bio vatrogasac,

i zašto su ti samo nabili

te crvene rogove

kao da ti poput macho bika

juriš na svaku crvenu suknju

koju ugledaš

ili će prije biti

da su te u crveno odjenula

fratarska braća iz Vatikana

zbog njihovog

dvotisućljetnog straha

od crvenih

Vraže

za mene

ti si jedan običan dimnjačar

koji živi u dimnjaku -

zato su sve tvoje mačke

posve crne

Vraže

za mene

ti si dežurni krivac

ljudskoj gluposti

i neznanju

Vraže

kad ugledam crnu mačku

kako prelazi ulicu –

znam, to je tvoj pozdrav!

Halloween, 31. listopada 1998.

u vlaku od Trsta do Venecije

USPUTNI OSVRT

Nakon što sam se poslije pet godina
življenja u Trstu i Veneciji
preselio u Koper
gotovo svakog tjedna odlazim
na izlet u Veneciju.

Na relaciji od Kopra do Trsta
prinuđen sam koristiti
rani jutarnji autobus
kojim se uglavnom prevoze
starije žene iz okolnih koparskih sela
koje odlaze u Trst
na poludnevni rad
i dopunsku zaradu.

Većinom su to žene
u starosti između 50 i 70 godina
koje kao iznajmljene kućanice
u jutarnjim satima
peru prozore, pospremaju tršćanske stanove
glačaju, kuhaju ručkove
i brinu se oko još starijih od sebe.

Poslijepodne,
na povratku s rada
svaku od njih
u vlastitom domu
ponovno čekaju
kuhanje ručka i večere
muž, odrasla djeca, unuci
kućni poslovi, životni problemi
i briga oko vrta i domaćih životinja.
O njima bih mogao reći
da su vrlo uredne, vrijedne

čiste, pedantne
i vjerojatno jako dobre radnice.

Ali, postoji nešto u njima
pretjerano revno
prazno i mehaničko
od čega mi je muka
svaki put kada ih gledam
dok se vozimo zajedno u autobusu
dok mljackaju svoje obroke
glasno razgovaraju
na mješavini iskvarenog talijansko-slovenskog i
čvrsto stiskaju
iskrzane torbice
u kojima nose svoju zaradu

jer

točne su i precizne
i neumorne
kao i sama smrt.

1. rujna 1999.

MOGUĆNOSTI

Meteorolozi, suvremeni vračevi
braćo po neispunjenim obećanjima,
uzaludnim objašnjenjima
u vas baš kao i u mene
sve je moguće
(i najgore i najbolje)

koliko sam se puta
pokrivao vašim predviđanjima
koliko puta neodlučan
gledao kroz prozor
u nebo
koliko puta izazivao podsmijeh prolaznika
s kišobranom u ruci
usred sunčanog dana
neprimjereno odjeven vašim prognozama

meteorolozi, svakodnevni proroci
koliko petljanja
s riječima i brojkama
koliko golemih ali praznih tanjura
kojima špijunirate nebo
koliko žica, računala
velikih i malih ekrana
mjernih instrumenata
dnevnih, mjesečnih i godišnjih prosjeka
proučenih anomalija
za tako jednostavne i lijepe riječi
kao što su
kiša, magla
vjetar, oblaci
polje vedrine, mraz
snijeg, rosa, inje

poledica...

meteorolozi,
vi ste zgubidani poput mene
rječiti u svakoj prilici
prognozeri bez kladionice

meteorolozi, suvremeni vračevi
braćo po neispunjenim obećanjima,
uzaludnim objašnjenjima
u vas baš kao i u mene
sve je moguće
(i najgore i najbolje)

veljača 2000.

USPUTNA ZAPAZANJA

Globalizacija

Listajući
svjetske časopise
za suvremenu poeziju
primjećujem da
sve veći broj Japanaca
piše u slobodnim stihovima
a sve više
Europljana i Amerikanaca
trude se
biti što precizniji
u slikama i slogovima
haikua i tanka.

Fondamenta degli Incurabili, Zattere

Smrt nas
neprestano
podsjeća

svaki dah
tek je
uzdah

nešto
što sve više
uzima maha

ostavljajući
na kraju
tek hrpicu praha.

Pjesnikova opaska

Ovakve
pjesme
ne
vode
nikamo

Ali
zar se
ondje
nisam
uputio?

Venecija, 22. ožujka 2000.

POSKAKIVANJE

za Danijela Dragojevića

Kao i svaki drugi sanjar,
u mladosti sam
često sanjao o letenju.
O tome kako imam krila i letim.
Što sam stariji sve sam sigurniji
kako će se to
u dogledno vrijeme i dogoditi.
I kako ću uskoro odletjeti tamo
kamo su i drugi ljudi prije mene odletjeli
i kamo svakodnevno odlijeću.

Međutim,
sa sve većim brojem proživljenih godina,
umjesto o letenju
sve češće razmišljam o poskakivanju.
S različitih razina znam promatrati
vrapce, taj ptičji proleterijat
i s kakvom lakoćom
poskakuju oko stolova u vrtovima,
klupa u parkovima, zgužvanih i bačenih
papirnih zamotuljaka i ubrusa
u nadi da će naći
komadić kruha, sjemenku,
mrvicu sendviča ili kakve slastice.

I s kakvom se samo lakoćom nose
s vlastitim poskakivanjem,
cvrkućući još
pri tom!

Volio bih da,
barem u svojim snovima,
mogu tako lako
i bezazleno poskakivati.

Ne da bih poletio
i ostvario davnašnju želju
nego ne bih li se oslobodio zemaljske težine,
te tegobne sputanosti
ovog svakodnevnog svladavanja sile teže
i neprestanog posrtanja u koracima, postupcima,
riječima...

8. rujna 2000.

OSAMLJENOST

Ona je jedina
uz moju majku
koja me cijeloga života
nije napuštala.
Mora biti da smo vezani pupkovinom.
Ona je vječno prisutna
kao opušci na željezničkim
i autobusnim kolodvorima
ili papuče pod bolničkim krevetom.
Ona počiva u kutiji
zajedno s otežalim dnima
figurica kositrenih vojnika
mojega djetinjstva.
Ona se i danas krije u
konzervi sardina ili tunjevine
kada je otvorim.
Ponekad je čujem
stenje, ječi
ili uzdiše
iz betonskih soba TV otuđenja
iz bračnih kreveta prijevare, ili
iz trošnih potleušica
iz kojih odjekuje turbo-folk,
katkada vrišti
krvavih ruku
u kuhinji.
Ona ima nježne ruke
i duge nokte
koje vam strastveno zabija u meso
ostavljajući ožiljke
bez obzira
jeste li joj izjavili ljubav ili ne.

Dok se jutrom umivam hladnom vodom
gledajući se u zrcalu
ili sjedim na zahodu
ona bestidno i nepomično stoji u kutu s paučinom
i znatiželjno me promatra
kao da se isti
monotoni redoslijed
ne ponavlja
baš svakog dana.
Štoviše, katkada nepodnošljivo dahće
za vratom mi
kao da smo stiješnjeni
jedno uz drugo
u autobusu ili tramvaju
gradskog prijevoza
u špici.

Ona blješti na kori naranče
na sunčanom danu.

Ipak,
ona je ta
kojom se pokrivam
kada se noću uvučem u krevet.

Ona je idealna žena:
cijelo vrijeme šuti,
nikada ništa
ne traži
i ne zahtijeva
dokaze
tvoje ljubavi
i odanosti.

Ona je posvuda dobro poznata.

Najviše je ima u broju 1.

10. rujna 2000.

MUHA

Za svojih čestih
a katkada i dugih putovanja
autobusom i vlakom
(i neopterećen pozorom pri vožnji osobnog vozila)
premda zadubljen u mislima
ili čitajući kakvu knjigu,
nerijetko sam
zbog zunzanja, ali možda i nekog znakovitijeg razloga,
znao primijetiti muhu, ili više njih
i kako radosno lete, slijeću po glavama putnika
ili bilo kojem drugom
odjevenom ili neodjevenom dijelu tijela,
ili kako sporo i jedva se mičući
istražuju unutrašnju stranu prozora
ili naslone sjedišta
u autobusu ili vlaku.

Pojava redovita i ne osobito zanimljiva,
moram se složiti s vama,
osobito ako prihvatimo
konstataciju da se na muhe gleda
kao na prenosnike raznih bolesti
i uopće dosadna stvorenja.
Ali u cijeloj fabulaciji ove obične
i ponavljajuće priče o putovanjima
postoji jedan detalj koji gotovo redovito
draži moju maštu i
tjera me na dublje razmišljanje.

Nisu to čak ni
jednostavnost i sloboda kojom muha
pri kratkoj pauzi
na nekoj od postaja

veselo i neistjerljivo uleti u omeđeni i putujući prostor autobusa ili vlaka
već ta
čudnovata i fascinirajuća lakoća
s kojom poslije nekoliko stotina kilometara
muha veselo izlijeće u
novi prostor,
u taj novi veliki otvoreni dom
gdje se
bez imalo otezanja ili okolišanja
opet osjeća
svoja na svome...
I ne mogu a da opet ne razmišljam
o svojim iscrpljujućim i višednevnim
pripremama za putovanje,
strahu o zaboravljenim stvarima,
putnoj groznici,
i toj strašnoj
duhovnoj i tjelesnoj nepripremljenosti
da nov i nepoznat prostor
učinim svojim.

15. prosinca 2000.

u autobusu na relaciji Koper – Ljubljana – Zagreb

OGRAĐEN PROSTOR

Svaki ograđen prostor
doživljam kao osobnu uvredu,
kao nametnutu granicu.

Jer,
sve što je zatvoreno, omeđeno,
ima svoj početak i kraj,
ne samo u matematičkom smislu
nego i onom duhovnom.

Ali, nekoć davno
ljudi su
i samu smrt
drugačije doživljavali:
gdje bi čovjek umro
tu bi i bio pokopan,
nasred livade, podno litice,
uz rijeku, u šumi -
dijeleći tako prostor i vrijeme
s biljkama i životinjama,
svojim sudruzima na zemlji.

Vremenom,
kako se čovjek
u bijegu od samog sebe
sve više širio
prostorom
ali i svojim umnoženim brojem,
postajao je
sve veći zarobljenik prostora
umjesto da prostor doživljava za
svoju slobodu.

U svojatanju svega što je zatekao na zemlji

čovjek je, naravno,
prvo krenuo od prostora.

Ograđen prostor!
Kakvog li izvornog grijeha!

15. prosinca 2000.

STARA PRIČA

Kad bi stvari zagustile
i rastanak bio izvjestan,
gotovo svaka od mojih bivših ljubavi
uvjeravala bi me
kako se trebamo rastati na neko vrijeme
dok se stvari ne slegnu
i kako je to
za *moje* dobro.

Sjećam se kako sam poslušao Vesnu
i za *moje* dobro
napustio naš zajednički stan
na jedanaestom katu nebodera
(ostavivši joj,
da bi prikratila vrijeme osamljenosti,
golemu biblioteku
koju sam stjecao još od gimnazijskih dana).
Kad sam joj poslije nekoliko dana telefonirao
da čujem kako je
i kako podnosi dane naše razdvojenosti
ona je upravo bila u krevetu
s drugim
i spustila mi slušalicu
za *moje* dobro.
Poslije toga nekoliko sam se godina
zapijao i obnavljao
biblioteku.

Onda sam jednog dana upoznao Sofiju.
Ona je napustila muža
za *njegovo* dobro
i privremeno se preselila u Italiju
gdje sam tada i sâm privremeno živio.

Nekoliko smo godina
dijelili u slozi i ljubavi,
čak je upoznala moje roditelje,
telefonirala im i javljala se češće od mene,
ukazivala im pažnju, itd.
Suočena s nesređenim boravkom u inozemstvu,
nedostatkom starih prijateljica
i još koječime drugim
jednog dana je izjavila
kako se vraća mužu
i ostavlja me za *moje* dobro.
Što je i učinila
i zbilja se vratila mužu.
Ista stara priča se ponovila
samo što sam ovog puta uspio spasiti
tek obnovljenu biblioteku.

Kada od voljene osobe začujete
da vas napušta za vaše dobro
jer vam želi bolji život,
jer zaslužujete drugačiju
i bolju osobu od nje,
jer vas toliko voli da želi
žrtvovati svoju budućnost
za vaše dobro
i vama za ljubav,
istina je da vas napušta za *svoje* dobro
a to uglavnom znači da odlazi
k nekome drugome
s kim se već ševila
dok je s vama živjela.

3. veljače 2001.

CIRKUS

dragoj uspomeni na Williama S. Burroughsa

Stoljećima već
ponavlja se ista cirkuska predstava:
nekoliko tigrova uvježbanih da skaču
kroz goruće obruče,
slonovi dresirani
da se oslone na stražnje noge
i usprave
jedan za drugim,
konji što trče ukруг a na njima
dreseri pobjedonosno stoje ukočenih i
raširenih nogu,
hodači po razapetoj žici,
akrobati što izvode dvostruki
ili trostruki salto mortale,
vješti Kinezi na štapovima
vrte desetke tanjura,
majmuni zajedno s klaunima
izvode majmunarije...

Spoznaja kojoj se čovjek najviše smije,
pokušavajući smijehom poreći
istinu o svom porijeklu

23. veljače 2001.

u vlaku od Trsta do Venecije

PJESMA ZA MOJ PEDESET I DRUGI ROĐENDAN

Pedesetdvije godine i još uvijek sam živ.

Preživio sam toliko

pijanstava, ljubavi,

ozljeda, nesreća,

pravo je čudo

što uopće hodam,

razmišljam,

zapisujem...

I što više godina imam

sve manje pišem

i volio bih kada bi za mene

mogli reći:

„Uvečer bi obično izlazio

u osamljene šetnje

a kad bi se vratio kući,

nešto bi zapisao,

pjesmu,

nekoliko rečenica,

možda

jednu jedinu

riječ.“

Ali, bojim se,

i to je previše

optimistično očekivanje,

jer,

moglo bi se dogoditi da neki

od mojih sugrađana ili znanaca kažu:

„Nismo ga već dugo vidjeli,

možda je u međuvremenu umro,

tko zna

je li uopće živ?“

14. rujna 2007.

EVOLUCIJA, MATERINJI JEZIK

dragoj uspomeni na Denise Levertov

Glas pronalazi svoj jezik
u pupkovini i krik u rođenja

odjekujući

a mi, slučajnost u kojima je zemlja zapalila
jasni plamen svjesnosti,
tek počinjemo učiti jezik –

mi koji smo stvoreni od pepela zvijezda,
mi koji poznamo i sa sobom nosimo more u kojem smo se rodili,
mi koji smo proveli milijune godina učeći disati,
koji smo drhtali ogrnuti krznom pred udovima gmazova,
koji smo razvijali naše ruke u krošnjama drveća,

i spustili se na tlo,
sporo se ispravljajući
da bi pogledali u travu,
i vidjeli
da svijet ne samo što postoji
nego je lijep,

jer mi smo Zemlja koja uči
gledati samu sebe.

25. ožujka 2008.

POVRATAK

Vratio sam se
tek da bih se uvjerio
da se ništa
nije promijenilo,
poneki leptir
proleti vrtom,
i uspomene su
sve rjeđe i nejasnije.
Jedino ljetna svjetlost
sve prodornije i sjajnije svijetli
i zimski je mrak sve gušći,
neprozirniji.
I riječi koje sam se
tako dugo bojao
izgovoriti, zapisati,
čak i pomisliti:
ljubav, dom, život, osamljenost, smrt,
sada su
poznate brojke
ove
još nedovršene
jednadžbe.

18. lipnja 2008.

TOČKA OTPORA

Često razmišljam o krumpiru
i njegovom tegobnom rastu
duboko u mraku, u oskudnoj zemlji,
za vrijeme velike suše ili jesenjih poplava.
Štoviše, ima čak kućanica koje nerijetko govore:
„Ovaj krumpir je prokljao, moramo ga baciti“,
(ne shvaćajući slijepu želju sjemenja
jednaku njihovoj želji za majčinstvom).
I ona nerazborita vojnička izreka:
„Nisi ni za što drugo nego za guliti krumpir.“

Još se pitam,
kako se osjeća svježe iskopan krumpir?
Osjeća li olakšanje što se našao na sunčevoj svjetlosti
od koje raste,
ili žali za mrakom i vlagom zemlje
kojom se hrani,
i da li lakše diše u mraku, pod zemljom,
ili na svjetlosti sunca?

Često razgovaram s još neoguljenim krumpirom u ruci
i pitam ga: zašto su uspomene
tako samovoljne i nepouzidane?

Odgovora nema. Ipak,
presudan trenutak za krumpir je kad se nađe
pred ključalom vodom
ili vrelin uljem.
Premda ljudi o takvom izboru
uglavnom ne razmišljaju ili ga smatraju
za pogodnosti tehnologije suvremene prehrane,
vjerujem da se povremeno ipak pojavi netko
tko razumije

važnost takve odluke za sam krumpir –
možda svetac, možda pjesnik, možda
neki luđak ili netko koga
takve misli progone
na različite načine.
Dobar dio poezije potječe upravo
od takvih misli
i naših povremenih neodlučnosti.
Da bi uspio shvatiti tajna značenja stvari
ali i mogućnosti izbora,
čovjek mora ignorirati ona najzanimljivija,
ona najočitija i najprihvatljivija.

3. listopada 2008.

ZAROBLJEN U PRIJEVODU

Čim u nekom starom
ili, još gore,
tek objavljenom časopisu ili knjizi
ugledam neki od svojih prijevoda
najprije uočim ono
što bih istog trena promijenio.
Nisu to neke velike promjene:
tek poneka zamjenska riječ
ili raspored riječi,
izostavljen ili ubačen zarez,
ništa radikalno
ili korjenito,
jedino trpno
i ustrajno
kao i moj život
posvećen prevođenju.

Bio bih nerazborit
kad bih se nadao
da će bilo koji
od mojih prijevoda
ostati u tisku.
Želim ih vrednovati
po zadovoljstvu koje doživljavam
dok ih prevodim i radim na njima
mijenjajući
i dorađujući ih.
Tek toliko, ništa više.

4. svibnja 2011.

PITANJE

Mi smo braća i sestre u svemiru
ali, čemu onda toliko religija i bogova
i upaljenih svijeća za žive i mrtve
ako smo od istog oca i majke,
živimo na istoj zemlji
i odlazimo na isto nebo?

27. travnja 2013.

STIL I SAMOKRITIČNOST

pjesma za moj 58. rođendan

„Stil je odgovor na sve“ –
govorio mi je Charles Bukowski
prije mnogo godina,
„stil je
svjež način da se približimo dosadnoj
ili opasnoj stvari.
Raditi dosadnu stvar sa stilom
bolje je nego raditi opasnu stvar
bez stila.
Stil je razlika,
način pristupa, način pristupa radu.“

Kada sam samokritičniji
pomislim
na sve ono
na što sam potratio život
i je li to uopće vrijedilo...

Ta samokritičnost je
pitanje stila
i ljubavi,
i stalne težnje za savršenstvom
koje je, naravno, nemoguće.

I sve sam uvjereniji
da među pjesnicima
jedino oni samozaljubljeni i
ispunjeni samopoštovanjem
(a kakvih ima jako puno)
mogu biti zadovoljni
onim što su učinili,
onim što su objavili,

jedino su takve budale uvijek voljne
iznova
javno čitati svoje pjesme
i diviti se
sebi samima.

14. rujna 2013.

ŽIVOT

Svakog dana
imam osjećaj
da gledam neki stari
dobro mi poznati film.
Nije to neki
osobito zanimljiv film –
ispočetka, dok je zaplet bio
još nepoznat,
činilo se da će se
radnja odvijati u drugom smjeru
ali što je kraj bliži
kadrovi su sve besmisleniji
povremeno čak
slika je zamrznuta, isprekidana,
čuje se mucanje
ili uopće nema tona.
I sada, napokon shvaćam –
to uopće nije bio film –
bio je to
moj život.

20. lipnja 2014.

VJEŽBANJE DAREŽLJIVOSTI

za Stašu Nikolić Aras

1.

Ako sanjaš
onda se probudi
!
jer
ljubav je neprestano vježbanje darežljivosti.

Ti moje misli pretvaraš u ronioce na dah.

Nijedan vrt ne spava noću.
Svaki losos poznaje put povratka u vlastitu smrt.
U gradu u mojem srcu
ti si jedini stanovnik.

2. listopada 2014.

2.

Ti si jedini stanovnik
u gradu u mojem srcu.

Ali
zašto zvijezde na noćnom nebu
nisu simboli prolaznosti nego vječnosti?
Zvijezde su ondje gdje se oduvijek i nalaze,
a
s dolaskom jutra

gdjegod se činilo da nema ničega
osim mraka
prostor je igre
koji otkriva:

zaljubljeno srce nema se kamo sakriti.

4. listopada 2014.

3.

Zaljubljeno srce nema se kamo sakriti.

Jer ja sam pjesnik
koji odvažno
otkriva ogoljenost poezije
o kojoj pjeva:

crvenosmeđi nar u listopadu,
prljava čaša u sudoperu,
vlažna šumska mahovina koju sunce nikad ne osvjetljava,
mačka šćućurena pod parkiranim automobilom,
papuče pod bolničkim krevetom...

Ponavljamo se
da bismo bili ono što jesmo:
nesavršeni sisavci u krevetu ljubavi.

10. listopada 2014.

4.

Mi smo
savršeni sisavci u krevetu ljubavi
a
naša tijela su tjelesni zavjeti
kraljevstvu prolaznosti.

Ti si najzanosniji jelovnik
koji sam ikad
držao u rukama.

Sve je u trajanju.

I
u nesavršenosti nezavršenosti!

11. listopada 2014.

NAJLUĐA NOĆ

čitajući Errija De Lucu

Nazdravljam svima koji u najluđoj noći rade:
kondukterima i vlakovođama u vlaku,
skretničarima i otpremnicima,
primaljama što pomažu pri porodu,
dežurnim liječnicima i medicinskim sestrama
u bolnicama života ili smrti,
kuharima i slastičarima i konobarima u restoranima
koji organiziraju doček Nove godine,
sobaricama i recepcionarima u hotelima
globalizacijskog turizma,
voditeljima i voditeljicama radio i tv programa,
pomorcima na moru,
stjuardesama i pilotima u avionima u zraku
i smanjenom broju osoblja
u zračnim lukama,
vozačima autobusa na međugradskim linijama,
taksistima i policajcima na dužnosti,
kamiondžijama na cestama svijeta,
pijancima u kavanama osamljenosti,
svima onima koji rade u novogodišnjoj noći
a nemaju nikog tko će ih pozdraviti i čestitati im,
nazdravljam trudnoj djevojci koja ostaje kući
dok njezin bivši mladić
odlazi na doček s novom djevojkom,
svakome tko je nešto obećao
i obećanje ispunio,
svakome tko nije pozvan na proslavu najluđe noći,
svakome tko u čekaonici kolodvora
strpljivo ne čeka nikoga
ili u vozilu gradskog prijevoza
zuri kroz prozor

gledajući u vesele parove
što hitrim koracima odlaze k prijateljima na doček,
i svakome tko s mukom ustaje
jer je star i bespomoćan
i u najsvečanijem času najluđe noći
uzima lijekove,
nazdravljam svakome tko sadi drveće
i štiti šume i mora,
svakome tko križićima ispunja loto listiće
i još uvijek se nada,
svakome tko hoda ulicom
i nema kamo otići,
svakome tko voli ali njega ili nju nitko ne voli,
svakome tko se trudi ali nikad ni u čemu ne uspije,
nazdravljam svakome
tko u najluđoj noći
nema nikoga tko bi njemu ili njoj nazdravio.

31. prosinca 2014.

NASRED ULICE: GOVNO

U svakoj ulici
i nakon svega nekoliko koraka
poneko pseće govno
ispočetka
i najčešće
nalik na zamamni vrh sladoleda u kornetu
potom uglavnom razgaženo
nogama prolaznika
zaokupljenih mislima o zajmovima,
neprimljenim plaćama, ovrhama,
preljubima
i tako jezivo
sličeci plošnim,
upropaštenim
i pregaženim
ljudskim životima.

18. veljače 2015.

SJEĆAJUĆI SE RAYMONDA CARVERA

Prošle su mnoge godine kako te nema.

Prije toga

nekoliko puta smo se rukovali,

isto toliko puta sjedili i pričali,

izmijenjali desetke pisama,

ti si se iznova oženio,

a onda si umro.

Mnogih koje smo zajedno poznavali

i družili se s njima

sada više nema.

Pitam se, mogu li za sebe uopće reći –

poznavao sam ih,

rukovao se s njima

i prijateljski grlio,

noćio u njihovim kućama,

čitao ih, prevodio.

Nadam se da sam već dovoljno sretan,

dovoljno povlašten

što sam te poznavao,

što sam još uvijek živ

i sada o svemu tome

svjedočim ovim riječima.

Jer za onoga koji živi

mora postojati nešto

čemu će se radovati –

unatoč starenja,

gubitka starih prijatelja

i sjetnog sjećanja na tebe.

19. ožujka 2015.

SIVO, SIVLJE, CRNO

U mladosti
zanosio sam se stihom
„doći će smrt i imat će tvoje oči“
i doista vjerovao
da će smrt imati ne samo tvoje oči
nego i boju kose
pa čak i boju očiju,
a smrt, kakvu bi to drugu boju kose i očiju
mogla imati nego crnu?
Godine su prolazile, desetljeća
i najzad sam shvatio:
nije baš lijepo
a ni osobito zanimljivo
gledati smrti u oči
jer ona će doći
ali, sada znam, neće imati tvoje oči
prije će biti
pogled neke zle starice
koja dane provodi za prozorom
a noću se moli Bogu
da je ne uzme prije vremena,
ili nekog starca, samca
koji preko dana širom otvorenih usta
kunja na klupi u parku
a noću stenje i kašlje
suznih očiju –
jer, doći će smrt i imat će oči smrti.

24. ožujka 2015.

AKO

Ako pjesnik ne vidi nebo
kako može vidjeti detalje o kojima
W. C. Williams pjeva: „ne ideje nego pojedinosti“?

Ako ne čuje pjev ptica
iz obližnjeg parka
kako može čuti vapaj umirućih?

Ako ne osjeća radost
u preko noći procvjetalom pupoljku
kako može osjetiti slobodu stvaranja?

Ako ne zna čitati
između redaka
kako može pisati poeziju?

Ako pjesnik kao svjedok života
ne zna da pripada planetu Zemlji
kako može pripadati ijednoj državi?

Ako pjesnik može vjerovati
u propagandu riječi
znaće li mu išta riječi: život i smrt?

26. srpnja 2015.

ZVUCI JUTRA U BARONISSIJU

Rano izjutra dok još sviće
pokraj prozora kuće
u kojoj je smještena „Casa della Poesia“
protutnji poneka vespa
zatim iznova zavlada mir,
oko šest, prema strogo određenom tjednom rasporedu
jedan za drugim zaustavljaju se
u različite boje obojeni kamioni za odvoz smeća u
koje čistači svrstavaju
organske otpatke, aluminij, plastiku i papir -
oko sedam zakratko se
začuje gugutanje goluba,
potom glas dvije žene ili dva muškarca
koji mimoišavši se izmijenjaju nekoliko riječi
i sve upornije brujanje brojnih automobila
kojima se radni ljudi žurno odvoze na posao,
niotkuda ni najslabijeg laveža pasa
ili mjauka mačaka -
civilizirani ljudi
koji civilizirano
spavaju, bude se, peru zube,
ispijaju kave, odlaze na službu,
ručaju, odmaraju se
i ponovno vraćaju na spavanje
podnoseći infinitiv
svakodnevnog ponavljanja.

27. srpnja 2015.

PONAVLJAČ

Kada slabom pjesniku
ništa pametno
ne pada na pamet,
o čemu bi pjevao
nego o onome
što uspješno ponavlja
iz dana u dan?

28. srpnja 2015.

IZJAVA

Malo prije mog 60-og rođendana
napokon sam shvatio:
radnici su stoka,
komunistička partija je ubila samu sebe,
a Bog nikad
nije znao za lijeve i desne,
mitovi su to
koje smo sami izmislili, stvorili
i još uvijek ih marljivo
i bezrazložno dopunjujemo
vjerujući u
čuda, bogove, tarot,
proricanja i pretkazanja,
čak i čitanje sudbine
iz zrna graha na TV-u.
Ljudi
odjebite!

14. kolovoza 2015.

BOJA KIŠE U SPLITU

Ne tako iznenada i nenajavljeno
poput neočekivana gosta u kasnu noć
ili ljetnog požara koji
plamenom bezumlja
uništava sve oko sebe
ne tako strogo kao kamena usta istine u Cosmedinu
koja vam odgrizu ruku ako je uvučete unutra
a ne govorite istinu,
ne tako samouvjereno poput
raskošno osvijetljenih kuća i bazena
tajkuna tranzicije
koji su iz mraka komunizma
ušli u svjetlost kapitalizma,
ne tako nepopustljivo i mahnito
poput velike ribe
koja zagriže mamac
i na udici smrti
trza se i bori za život,
ne tako zamamno poput
sunca u grozdu grožđa,
pohranjene topline u
zrnima raspuklog nara
ili strankinje koja se golih sisa
ujutro pojavi na prozoru
zimmer frei apartmana,
ne tako neprestano i neumoljivo
poput cvrčanja cvrčaka
u borovoj šumi
u neizlječivom ludilu ljeta

već usporeno poput koraka starice
koja ulazi u ljekarnu,

stišano i nečujno
poput daha umirućeg
bolesnika u krevetu,
uporno poput korova
u sva četiri godišnja doba,
nezaustavljivo poput stare slavine
iz koje voda već godinama
kapi

jedva primjetno,
nezainteresirano i ustrajno
sivo i nježno
sipi prva jesenska kiša.

Split, 4./5. rujna 2015.

UVOD U BOLEST

Liječnik me pita: „Zar opet?“

Gledam u njega

isprva posve bezazleno,

apatično i nezainteresirano

ali on me pažljivo promatra

ne skida pogled s mene,

skenira me svojim očima –

zbunjen i bespomoćan

i ja sada uporno gledam u njega

u tišini u kojoj se ne čuje

čak ni zujanje muhe oko fikusa –

bijes u meni počinje rasti

srdžba se raspiruje poput vatre na vjetru,

sada ga već gledam

ispunjen ljutnjom i gorčinom

i odgovaram mu:

„Da, opet!“

1. listopada 2015.

IZ PAZINA

1.

U Pazinu

danas i ovdje to je jučerašnjica –

željezni kapci na zgradama izgrađenima

u doba austrougarskog imperija

svako stablo ukrašeno lišajima

i jutarnja izmaglica nad šumarcima

i Pazinskom jamom,

svrake ulijeću u prozore

ruševnih nenastanjenih kuća,

mjesto je to na kojem se posjetitelj

ne može odlučiti

što slaviti a što oplakivati –

je li to ono nešto što Pazinu ni jedan rat,

pobjeda ili poraz

nisu mogli oduzeti –

smirenost je to jednostavnosti

u kojoj nijedna boja nije dominantna

jer njegovim je stanovnicima

stoljećima jedina utjeha bila prolaznost –

i pitam se

nije li i to tek uspomena

ili jučerašnjica novoga života?

26. ožujka 2016.

2.

Oblačno ili kišovito
sunčano ili opkoljeno maglom
pod snijegom ili prožeto cvijetnim bojama proljeća
nad Pazinskom dolinom
vlada šutnja koja je
stoljećima već bez većeg značenja

Veseli smijeh djece tu ne pomaže,
lavež pasa samo povećava dojam tišine

Mašta u ovom mjestu ne pomaže

Kao što Adam Zagajewski kaže:
„tuga je to koju
ne može izliječiti ni najsavršenija elegija.“

U Pazinu, svjetlost dana jedini je način postojanja
a noć mu vraća potpuni mir.

31. ožujka 2016.

PARK

*dragoj uspomeni na Gregoryja Corsoa
i za Stašu, naravno*

Jesu li klupe u parku
metafora mladosti ili starosti?

Dakako, park je to s bujnim rastinjem,
bjelogorično i crnogorično drveće,
u proljeće kesteni i hrastovi listaju,
vrapci, kosovi, svrake
prhćući odlijeću i dolijeću,
u blizini parka je
i srednja škola:
ujutro ili poslijepodne
za školskog odmora
dječaci i djevojčice
ondje trče, čavrljaju i
zadirkuju jedni druge –

u predvečerje kad sve utihne
i više se ne čuje žamor srednjoškolaca
na jednoj od zaklonjenih klupa
nazire se zajednička sjena mladića i djevojke –
oni se još ne grle,
jedino tiho i povjerljivo izgovore pokoju riječ
ili se tek ramenima dodiruju

zadnjih godina
penzioneri radije odlaze na
neka druga, društvenija mjesta

s vremena na vrijeme

i jedino za dnevne svjetlosti
zastavši, dvije stare žene razgovaraju o bolestima

čak i besposleni samotar
u svojim lutanjima zakratko sjedne,
zamišljen, zagledan u tlo

možda se i rijetki putnik
odmori na klupi i pojede sendvič
gledajući u prašinu na svojim cipelama –

još prije mnogo stoljeća
park je zamišljen kao mjesto odmora i spokoja,
zemaljski vrt kontemplacije i promišljanja
ali, vremenom, javni su parkovi postali okupljališta otuđenosti

rano izjutra parkovi su pusti poput čekaonica,
u onima pokraj većih željezničkih i autobusnih kolodvora
poneki pijanac ili beskućnik izvaljen na klupi spava

parkovi,
sjetni kao misli u oblačno poslijepodne,
pusti kao groblje u kišnu noć
nikad pretjerano veseli
kao ja u pijano jutro.

Pazin, 30. ožujka 2016.

IMENA I PREZIMENA I SMRT

U sunčanom i toplom lipanjskom danu
koračajući među parcelama
beogradskog Novog groblja
između velikih, mramornih
bogataških grobnica
pri samom ulazu
i onih zemljanih, grobnih mjesta
gdje jedino truli drveni križ
označava mjesto pokopa –
sve prožima miris procvalih lipa
koji se tu i tamo miješa
s vonjem raspadanja

beskrajan niz imena i prezimena
koje u pravdi i nepravdi,
lagodnom ili teškom,
bogataškom ili siromaškom,
ministarskom ili radničkom,
mesarskom ili profesorskom životu
povezuje jedino smrt

jer u smrti svi su jednaki
i prolaznik ne zna
za razliku između teške i lake smrti –

tko je među njima godinama patio
i umirao polaganom smrću,
tko je odlazio na kemoterapiju
ili u ljekovite toplice liječiti išijas,
tko se, vodeći ljubav,
toliko uzbudio da ga je srce izdalo,
tko je poginuo u auto-sudaru
a koga je na pješačkom prijelazu

pregazio pijani vozač,
tko je poginuo na radu
pavši sa skele
a koga je zatrpao odron zemlje u rudniku,
tko se utopio u rijeci
a koga je ubio ljubomorni muž,
komu je usred oluje pala cigla na glavu
i usmrtila ga,
tko je godinama ležao nepokretan u krevetu
a koga su su medicinske sestre
prale i presvlačile,
tko je u mahnitosti i strahu od neplaćenih računa
počinio samoubojstvo
bacivši se s jedanaestog kata nebodera,
tko je poginuo u pucnjavi
a tko prelazeći željezničku prugu,
tko je cijeloga života orao njivu
a koga je usmrtio strujni udar,
tko je spokojno zaspao pred televizorom
i više se nikad nije probudio,
koga su u invalidskim kolicima
godinama gurali žena ili kćer,
tko je dočekao mirovinu
i umro u dubokoj starosti
a koga su iz inozemstva dopremili
u mrtvačkom sanduku,
tko je umro od tuberkuloze i gladi
kao podstanar,
tko je za života volio da ga zovu
„drug“, a tko „gospodin“,
tko je bio bjelosvjetski probisvijet
a tko malograđanin,
koja je glumica bila kurva,
koji pjesnik pijanac
a koji slikar luđak,

tko je bio ugledan sveučilišni profesor
a tko nitkov,
tko je poginuo roneći na dah na veliku dubinu
a tko uspinjući se na vrh planine,
tko je bio junak a tko kukavica,
tko je među njima
pobjednik a tko gubitnik?

8. lipnja 2016.

DJEVOJKE

Djevojke u koje sam nekoć davno bio zaljubljen –

zgodna Jelena,
jebozovna Vesna,
lijepa i pametna Tamara,
otkačena Ljiljana –

prva je danas kost i koža, izborana starica,
druga je mrtva,
treća sve više nalikuje na hodajuću bačvu
a četvrta je i dalje otkaćena.

21. lipnja 2016.

SJEDEĆI ISPRED FLORIANA

Sjedeći ispred Floriana
jednog poslijepodneva sivog i mekanog
poput paperja golubice
razmišljam o pjesnicima koji su sjedili
na istom ovom mjestu
i pisali o tome
puno godina prije mene
i promatram ljude raznih boja kože
koji bezbrižno i znatiželjno
prolaze Trgom sv. Marka
i nose zaštitne maske na ustima
i ne nude „mlijeko ljudske dobrote“
dok odzvanjaju četiri sata
sa zvonika sa satom
a golubi i galebi prelijeću i kruže
nad glavama prosjaka i bogataša,
turista i stanovnika Venecije
i ne uočavaju i ne prave razliku među ljudima –
usred „Bumbarovog leta“
kojeg na podiju kavane Florian
pod Novim Prokurativama
izvodi manji orkestar
u moju čašu s crvenim vinom upada mušica
i ta sićušna trenutačna smrt
stavlja točku
na jedan posve prosječan dan
u životu siromaha, goluba, galeba, gondolijera,
bogataša i konobara iz Floriana.

Venecija, 21. ožujka 2017.

MISLI

Neke su misli raščupane i kržljave poput prašnjavog žbunja uz tračnice
druge su vretenaste i uspravne nalik na čemprese,
neke podrhtavaju poput otvorenog kišobrana na olujnom vjetru,
neke su ravnomjerne i jednolične kao svježe pokošen travnjak,
neke su opasne poput otrovnog bršljana i kukute,
neke misli lete visoko i daleko koliko i divlje guske,
smirene misli podsjećaju me na mačku koja kunja
– dovoljno je da nešto šušne i prene ih iz snatrenja,
neke su divlje i neobuzdane kao žene koje se strasno daju svojim ljubavnicima,
neke misli godinama vrebaju poput pritajenog karcinoma,
neke misli žubore poput potoka, nikad ne miruju i smire se
jedino kada traju kao velike rijeke što utječu u oceane,
neke misli, baš kao i neki ljudi, bolje da se nikad nisu rodile
neke su misli tajne poput stisnutog međunožja opatice
a neke otvorene kao pogled zaljubljenih
neke se misli kriju iza čvrsto zatvorenih prozora i vrata
a neke vole svjetlost baš kao i pokazivačice putenosti
na ulicama i plažama ljeta,
neke misli kriju svoje noge poput zmije
neke su misli dosadne i danima, tjednima, mjesecima vrte se
po glavi, i kao da se uopće ne žele ostvariti
jer ni same nisu sigurne što žele,
neke misli tuguju i suše se nalik na bolesnika koji boluje od sušice,
svaka misao jedno je sjeme –
neke misli ugasnu prije no što se rode, to su mrtvorođene misli,
neke su misli neodlučne i spore poput katoličke crkve
kad treba osuditi pedofiliju među svećenicima,
a neke razigrane poput sisa trbušne plesačice,
misli o vjeri uključuju i spaljivanja vještica, heretika, crnih mačaka, krike i jauke,
misli o slobodi ne vole drugovati s mislima o ropstvu,
misli o cipelama nemaju ništa zajedničko s mislima
o bosim nogama,

neke misli proturječe same sebi,
takve su misli zbunjujuće,
debele misli vole dugo sjediti na svojim guzicama,
muške misli o ženskim mislima i ženske misli o muškim mislima stvaraju djecu,
„prva misao, najbolja misao“ govorio je Allen Ginsberg,
oble misli nemaju ni kraj a ni početak,
misli – to su dasi svijesti.

24. ožujka 2017.

u vlaku od Venecije do Trsta, od 10 do podneva

PROLJETNA KIŠA

Sa svog visokog prozora
kiša promatra vlastito padanje

dok rasprostire svoju ravnodušnost
u milijunima kapi

i nikad se
ničemu ne nada

ni uopće želi
promijeniti svijet

kad željezo boji hrđom
a suhu smeđu zemlju
pretvara u nijanse zelene.

31. ožujka 2017.

ZABORAV

Zaborav je osobiti oblik bolesti
nestajanje iz sjećanja
nemoć u dozivanju doživljenog

uglavnom, zaborav je iščezavanje uspomena
gubitak jednog svijeta
iz djetinjstva i mladosti
ali i kasnijeg razdoblja života

to su oni čudesni trenuci
koji nam izmiču
pri pokušaju vraćanja na sam početak
i detalje određenog događaja -

ja u zaboravu
nalazim utjehu i mudrost
za sve ono što mi se
nikad nije dogodilo

ta sugestivna sposobnost zaborava
da riječima dađe drugačije značenje
od onoga koje im stvarnost
ne može pružiti

Dubrovnik, 15. travnja 2017.

SJEĆAJUĆI SE JOSIFA BRODSKOG

Svaka je metafora neuspjela,
govorio mi je Josif Brodski
dok smo sjedili u baru venecijanskog Hotela Londra
i čekali da nam se pridruži Susan Sontag.

Jer, metafora je nešto
ili premalo ili previše,
oblik nedovršenosti
za ono što pjesnik
ne može izraziti
hodajući tragom prenesenog značenja
- svaka je pjesma
počinjanje iznova,
svaka je pjesma
lakša ili teža operacija
u kojoj je ishod zahvata
neizvjestan sve do samog kraja.

Ali, recimo, za mene je kiša
metafora za nešto
vlažno i obećavajuće kao svitanje
neuhvatljivo kao mrak
nedokazivo kao Bog
i posve izvjesno
kao smrt.

24. travnja 2017.

PERIFERIJA

Na zadnjoj stanici tramvajske ili
autobusne linije koja vozi
sve do ruba predgrađa
otkriva se smisao
čarapa i ručnika što vise na balkonima nebodera,
gaćica i gornjih i donjih dijelova trenirki
što se suše ispred ruševnih kućeraka

periferijski vrapci prašnjavi
poput spisa državnih činovnika,
kržljavo drveće i osakaćeno grmlje
na kojima o globalizaciji
svjedoče plastične vrećice
velikih trgovačkih lanaca,
buka prometa danju
i lavež pasa noću -

kamo god se čovjek okrene
stvarnost je to u koju nitko ne sumnja.

26. travnja 2017.

NIČIJA ZEMLJA

Ponekad mi se čini
da vrapci lete jedino do visine
do koje sežu krošnje stabala –
njih ne zanimaju
vrhovi nebodera
sa satelitskim antenama i klima uređajima,
možda tek poneki balkon
na kojem se suši rublje
i s kojega kućanica
istresa krpu s mrvicama kruha.
Ti veseljaci od zore do mraka neumorno žamore
u žbunju ili na tlu
u prašini i smogu koji okružuju
kržljavo grmlje gradskih parkova
poskakuju i prhću oko žardinijera
što služe kao javne pepeljare
ili se okupljaju pred kafićima
javne samoće

- u svitanje vrapci su
proleter i koji s veseljem
odlaze na rad,
u suton graja tih
hvalisavih i bezazlenih mudraca
ispunja zrak
šireći mnogo dublje značenje
od onoga koje možemo naći
oko okretišta autobusa i tramvaja gradskog prijevoza.

Beograd, 27. travnja 2017.

DIJAGNOSTIKA

zahvaljujući ustrajnoj ludosti jezikoslovaca
i njihovom nacionalnom samoodređenju

milicajci su postali policajci,
a novogodišnje jelke
božićna drvca,
Djed Mraz
preodjenuo se
u Djeda Božićnjaka,
i kao da sreće i čestitosti
imamo u izobilju
Sretan Božić
postao je
Čestit Božić

jedino još purice
nisu promijenile ime
i svakog Božića
i dalje završavaju
na blagdanskim tanjurima

23. prosinca 2017.

OVDJE I ONDJE

Sve iz dosadašnjeg života
prepustio sam uspomenama:

ulice staroga grada i davno zaboravljene likove,
ljetno ljeskanje mora pred zidinama i pod Lovrijencom,
mokri pijesak na plažama Lida
u maglovitu jesen,
prodorni pisak truba teglenica što prevoze smeće
pokraj Long Islanda,
zalazak sunca na zadarskim orguljama,
pregažene pse i mačke na prilaznim cestama
koje vode u velike gradove,
gustu kišu što u studenome pada po grobnici
u kojoj leži moja majka na Boninovu,
svečano odjevene obitelji
u nedjeljnim šetnjama Trstom,
plave autobuse Jugoslavenskog aerotransporta
s polascima ispred crkve Sv. Marka
do zračne luke u Surčinu,
čaroliju pogleda s Kalemegdana
na Zemun i Novi Beograd
i Savu što dajući se cijelom svojom širinom
utječe u Dunav,
zimsku izmaglicu nad krovovima Kaptola
viđenu s Gornjega grada,
vidik s trsatske kule na dizalice i kranove
u riječkoj luci
i noćno nebo što se zrcali na površini
Ohridskog jezera,
vijence i pletenice crvenih paprika što se suše
na pročeljima kuća u okolini Vranja
i spomenik Crvenoj armiji u Batini

kao i pogled na drugu stranu ljudske granice
tako nepoznat pticama i ribama,
krošnje procvjetalih bajama u veljači
u Dubrovačkom primorju
i čokote vinove loze na padinama Pelješca,
vrtove lunskih maslenika na Pagu,
medenu suzu duginih boja na
raspukloj smokvi u rujnu,
plamteće rumenilo pohranjene sunčane topline
u zrnima nara,
miris tek iskopane zemlje
i bjeličastu prašinu kamenoloma,
zrake sunca što prodiru kroz
stoljetne krošnje borova u blizini Koloseuma,
hladnu dnevnu svjetlost na platnima Vermeera i
poslijepodnevnu svjetlost dok obasjava
otok i groblje San Michele,
ruševine u Pompeji i nehrđajući sjaj
tek izgrađenih Mall centara
koje su prije puštanja u promet
blagoslovili svećenici materijalističkog monoteizma,
kloparanje vagona drugog razreda na pruzi
Trst - Venecija i radnike koji ujutro
umorni odlaze na posao i kasno poslijepodne
još umorniji se vraćaju svojim domovima,

sva lutanja u mjestu i
izgubljenost u vremenu,
sve razigrano neznanje mladosti
i usporenu mudrost starosti -

tek „jedna sjena slobodna od budućnosti“
jer za ono što slijedi
i ondje gdje odlazim
ne treba mi ništa odavde.

11. veljače 2018.

ČITATELJI

Oni koji iz javnih knjižnica
posude jednu ili dvije zbirke poezije
na nekoliko tjedana
i potom
u samim pjesmama
kemijskom olovkom
podcrtaju pojedine stihove
koji im se sviđaju –
je li to njihovo znanje
ili potpuna nemoć?

8. ožujka 2018.

DUBROVAČKI ORLANDO

Već stoljećima
stojiš tako nepomičan,
a s vremenom, tvoja je otupjelost
prerasla u apatičnost,
možda čak i senilnost,
čak je i Ivo Labaš
plesao nad tvojom glavom!
Gledajući te u djetinjstvu,
prolazeći svakog dana pokraj tebe
i tvoga mača
sve više mi se čini da ti nikada
nisi saznao za izreku Simone Weil:
„tko se mača laća od mača i pogiba,
ali tko ne prihvati mač
(ili ga pusti da padne)
poginut će na križu“,
jer ti nisi učinio ni jedno ni drugo,
jedino neumorno i ustrajno držiš taj zahrđali
i često iskrivljeni mač,
za mene ti nikada nisi bio bijesni Orlando
i daleko si od srednjovjekovnog junaka Rolanda,
ti si tek običan kip
koji je svoju okamenjenu prisutnost
započeo početkom 15. stoljeća
i već stotinama godina
svojim kamenim očima
posve mirno živiš dubrovačku povijest
i gledaš kako prohodu:
mletački poklisari i turski namjesnici,
i vojnici francuskog maršala Marmonta,
i srednjoeuropski obožavatelji carice Sissi,
i oficiri Kraljevine SHS,

i talijanski i njemački fašisti,
i domobrani i ustaše,
i pobjedonosno ulaze partizani
i poslije više od pedeset godina
još pobjedonosnije hrvatski branitelji...
a za njima, trijumfalno i neobranjivo,
poput nezaustavljivog proljeva
nadiru globalizacijski turisti...
Nijemi si svjedok otvaranja i zatvaranja
baš svih Ljetnih igara...
Još se pitam što li je bilo s tobom
u vrijeme Velike trešnje?
I jesi li ikad išta učinio
za brodove pod bandierom Dubrovačke republike?
I sjećaš li se baš svake feste sv. Vlaha?
i kad su skinuli
željeznu ogradu što te je okruživala?
Tako ostario,
pamtiš li dugokose hipije iz moga djetinjstva
i kako sjede na skalinama
u podnožju tvoga kipa?
I možeš li po svojim starim pukotinama
predvidjeti kad će se vrijeme promijeniti?
Je li i tvoja izreka
„sa svakim lijepo ni sa kim iskreno“?
I što ti uopće misliš?
I imaš li išta pametno reći?
Šutiš vjekovima i ništa ne govoriš,
da si se barem jednom pobunio
i uzviknuo:
„Pakao, to su oni drugi...”

23. srpnja 2018.

VATRA I VATRA

Vatra ne može biti svjedok vatri.

Bei Dao

Cijelo jedno stoljeće
čak i mnogo duže
željezničari i vatrogasci
bili su poseban soj ljudi.
Ne više.
Mislim na vrijeme kad su
lokomotive imale pogon na ugljen,
a požari bili gašeni vodom
i požrtvovnošću vatrogasaca u borbi protiv vatre.
Odavno nije više tako.
Vlakovi jure nekoliko stotina km na sat,
a požari se gase na razne načine
i raznim kemijskim sredstvima.
Poput Miljenka Stančića i Živojina Pavlovića,
dvojice nepopravljivih zaljubljenika u vlakove,
još zamišljam okupljanja
umornih vlakovođa, skretničara
i konduktera u željezničarskim kantinama,
i negdje između
željezničarskog i vatrogasnog doma
uvijek se nalazio i Hotel Pošta,
prolazan koliko i svaka poštanska pošiljka,
koliko i svaki putnik.
Međutim,
meni je osobito zanimljiva suprotnost djelatnosti
koje su željezničari i vatrogasci obavljali.
Bez velike i stalne vatre
lokomotiva nije mogla napredovati,

a vatrogasci su se uporno
borili protiv velike vatre i požara.
I sve mi se nekako čini
u povijesti svijeta
nikad veće jedinstvenosti i suprotnosti!
Vatra i vatra.

25. kolovoza 2018.

ONA I ONI

Zaljubljenici u Facebook.

Među mnogima

takva je i moja žena.

Više vremena provede na FB

i to svakoga dana

nego kuhajući, perući,

stavljajući oprano rublje da se suši,

zalijevajući cvijeće,

brišući prašinu s ukrasnih predmeta

i polica s knjigama,

ili čak uljepšavajući se,

gledajući se u zrcalo, šminkajući se.

Mogu biti zarastao u bradu od tjedan dana

ona to ne primjećuje

niti tome pridaje bilo kakvo

pozitivno ili negativno značenje,

ali neka netko drugi objavi na FB

fotku kako je obrijao bradu

staru tjedan dana

istog trena će to s oduševljenjem komentirati

i pritisnuti znak za „lajkanje“

kao da je to nešto

doista važno i značajno.

Uvečer, prije spavanja,

umjesto poljupca,

sat vremena

razmjenjuje misli i informacije

s brojnim prijateljima i prijateljicama,

svima ponešto napiše ili odgovori

i kad sve detaljno pregleda

ugasi kompjuter,

okrene mi leđa

i bez izgovorene riječi
zaspi.

Ista scena ponavlja se ujutro.

Bez izgovorene riječi,
bez jutarnjeg poljupca
skuha si kavu

upali mobilni telefon

ili uključi laptop

i ode na FB.

I tako opet provede sat

ili više vremena.

Potom ustane,

odjene se i započne radni dan.

Naravno, preko dana

koristeći pametni telefon

bezbroy puta ode na FB

provjeriti „što ima novoga“

ili, ako treba,

nekomu se javiti

ili odgovoriti na poruku.

Katkada, u tim

besmislenim i bolnim trenucima

savršeno sam svjestan

da sve vrijeme

živim sam.

26. kolovoza 2018.

OGOLJENOSTI

Kao jedna jedina vješalica
u ispražnjenom ormaru.

28. kolovoza 2018.

U svemu što gledam
vidim ono čega nema.
Osjeća li se tako i slijepac
i u svemu što ne vidi
intuitivno naslućuje
i dočarava si
sve što želi vidjeti?

30. kolovoza 2018.

Nekoliko puta
svoju mladost
pakirao sam u kovčege, torbe i kartonske kutije
i nosio sa sobom
u neki drugi grad,
u neki drugi stan.

1. rujna 2018.

UDVAJANJE RIJEČI

pjesma za moj 63. rođendan

Kad mislim na riječi
kada ih tražim
one se redovito razbježe
poput djece nakon što završe s igrom.

Ponekad te moje riječi jecaju,
neodlučne su,
ne vole se družiti
i ne žele se vratiti u moju glavu,
radije samuju u nekom sjenovitom zakutku
i pjevaju vlastite pjesme.

To čekanje na povratak riječi
ta neoprezna želja
za povezivanjem
svega i svačega,
vidljivog i nevidljivog,
proživljenog i nedoživljenog
dalekog i bliskog
materijalnog i duhovnog
veselog i pogibeljnog
tužnog i beznadnog
tamnog i svijetlog

ta moja želja
za povezivanjem riječi
najsličnija je
nesretnom slučaju.

14. rujna 2018.

SVI ZNAJU ***sjećajući se Leonarda Cohena***

Prošle su dvije godine
otkako te nema.
Prerano i
gotovo nepravedno,
umro si u trenutku
kad je Bob Dylan dobio
Nobelovu nagradu za književnost.
Poznavajući te,
vjerujem da ti je ipak bilo stalo do nje,
do Nobelove nagrade,
ali, tebe su puno više mučile
i izjedale drukčije
tuge i gadosti.
Malo prije tebe
umrla je tvoja ljubav
o kojoj si desetljećima pjevao:
Now, Suzanne takes your hand
And she leads you to the river
a potom te tvoja tajnica
i menadžerica
opljačkala i razbaštinila
tvog vlastitog truda,
rada i ljubavi kroz desetljeća.
Zauvijek će ostati trag gorčine
u tvojim ustima,
valjda si zato svoj zadnji album
nazvao *You Want It Darker*
jer ti si tako doista mislio,
iako,
kad je Dylan stvarao
i pjevao protestne pjesme

protiv rata u Vijetnamu,
o nepravdom utamničenju Hurricanea Smitha
i organizirao brojne koncerte
za njegovo oslobađanje
ili o ubojstvu Martina Luthera Kinga,
tebi se,
živeći u Grčkoj na otoku Hydra
živo fućkalo za tuđe patnje
jer ti si cijeloga života
jedino pjevao o svojim ljubavima
i tugama.
Sjećaš li se kad sam te
u blizini Los Angelesa
na planini Boldy
posjetio
u zen-budističkom rinzai samostanu
u koji si se bio sklonio
kao vječiti i umorni student ljubavi,
uzeo si ime Jikan (*Tišina*) –
sjećaš li se da sam ti rekao:
„Budi hrabar,
tebe i tvoje stihove
ni vrijeme ne može pokoriti“,
ti si mi odgovorio:
„Ali sva zabluda je
u ponavljanju pogreške,
možda je već prekasno.“

7. studenoga 2018.

na drugu godišnjicu Cohenove smrti

DUBROVAČKI STRADUN

tužan je dubrovački Stradun
u dugu i kasnu zimsku noć,
nigdje nikoga
ni ljetnjih pokazivačica mesne ljepote
ni stolova i stolica
ni pijanih stranaca i strankinja
ni veselog žamora
iz kafića i restorana profita
ni osvijetljenih izloga
globalizacijskog kič-turizma

dubrovački Stradun u zimu

to je jedan nijemi i nemoćni starac
koji čeka da od studeni i nebrige umre
bilo kojeg dana ili noći

i ponovno se reinkarnira
u suncem osvijetljenom
metežu ljeta.

11. siječnja 2019.

KIŠA

Kiša je
nesvjetovna ljubav
koja se ne nada ničemu od svijeta
William C. Williams

Gdje kiša započinje?
Na nebu? Ili u oblacima?
A gdje završava, gdje svojim kapima udara?

Na zemlji,
u rijekama i morima,
tako nas već stoljećima uče.

Za velikog i snažnog pljuska
ili tek za dugotrajnog romona
koji se jedva vidi
golim okom

kiša putuje taj svoj put
od gore do dolje

kao takvu,
kao oborinu u obliku vodenih kapi
kišu možemo promatrati
na bezbroj načina

za zatvorenim prozorom bolesničke sobe,
za otvorenim prozorom
udišući ozon,
za različitim staklima
koji promatraču brane intimniji pristup

s kišobranom u ruci

nasred gradskog trga
ili sjedeći u kavani
i čekajući da kiša prestane

ušavši u crkvu
i predavši se molitvi,
ne razmišljajući o toj
nebeskoj sluškinji
raznolikih božjih raspoloženja,

I, je li kiša
nebeska ili zemaljska metafora?

Dubrovnik, 19. veljače 2019.

DOGAĐAJ

Usred tople zime
krupna muha
zunzajući
uletjela u hladnjak
i
zauvijek završila
svoje zimsko ljetovanje.

6. prosinca 2019.

U TIŠINI TVOJE ODSUTNOSTI

Bezosjećajna

poput prašine

pod krevetom

6. veljače 2021.

DVA BLIZANCA KRASTAVCA

U tek otvorenoj tegli kiselih krastavaca
pri samom vrhu
dva krastavca još od rodne stabljike
srasla poput sijamskih blizanaca
i tako rasla
i preživjela berbu
i tvorničku obradu
i pakiranje u staklenu teglu
a da su
za sve to vrijeme ostali
nerazdvojeni.

Vadim ih iz staklenke
i zagledam se
u spoj koji ih životno veže,
nježno ih vraćam u teglu
i mislim:
neka,
trajte još neko vrijeme
do dna staklenke.

24. prosinac 2021.

SIMBOLIKA

Bolesnicima koji duže vremena
leže u bolničkom krevetu
a izvjesno je
da se ubrzo neće vratiti svojoj kući
najbliža
ali i daljnja rodbina i prijatelji
nerijetko donose
- i ne samo kao dar
nego i kao znak
prešutnog žaljenja -
ukrasne, tamnozelene lisnate biljke
koje uz malo vode i pažnje
mogu dugo trajati...

Unatoč ozračju
i mirisu dezinfekcijskog sredstva,
pogled na takvu biljku
pruža bolesniku
umjerenu nadu
i upućuje ga na strpljivost.

Danas, poslije mnogo godina,
nakon što sam i sâm
nekoliko puta boravio
kraća razdoblja i duže vrijeme
u raznim bolnicama
i na raznim odjelima -
mislim da znam,
gotovo sam siguran
da će te biljke
ostati na odjelu
i poslije pacijentove smrti.

19. veljače 2022.

TERETNI KOLODVOR STRADUN

Ne mislim na dubrovačke gospare
Pera Čingriju i Iva Vojnovića,
ne mislim ni na zabludjele
dubrovačke velikosrpske unitariste
Luja Vojnovića i Melka Čingriju,
njihove grobnice od nekoć bijelog kamena
sada su sive poput fleka starosti
ili neba u kišni dan
i prekrivaju ih lišajevi.
Ne mislim ni na šezdesete
i sedamdesete godine dvadesetog stoljeća
kad je Stradunom
iz svake betule odzvanjao smijeh
maranguna, obučara, vodoinstalatera,
električara, soboslikara, krojača...
Ne mislim ni na večernji Stradun
iz tih godina
kada su gimnazijalke
poslije škole šetale njime
i stidljivo pogledavale u mladiće
što su stajali naslonjeni na izloge butiga...
To je sada prošlost,
povijest s razglednica
baš kao i turistička agencija Atlas
i Dubrovačka banka...
Ne mislim čak ni na sadašnje iznajmljivače soba i apartmana,
ugostitelje i ostale turističke djelatnike, oni
ionako zimi spavaju snom sitih i zadovoljnih
i ne podižu svoj glas
osim ako se sami ne osjećaju ugroženima...
Vi koji neumorno brbljate o održivom turizmu,
ekologiji, zaštiti, obnovi, kulturnom blagu, dubrovačkoj baštini –

vi ste mnogo opasniji
od Mletaka, Turaka,
Austrijanaca i Napoleona.
O nijema i zadovoljna većino -
Stradun u rano ljetno jutro
to je tek teretni kolodvor svetoga Vlaha...

1. srpnja 2022.

OŽILJCI USPOMENA

Nakon što si me ostavila
s pićem boje hrđe u ruci
znao sam da će boljeti
ali ne i da ću te mjesecima,
godinama poslije
sanjati iz noći u noć
i kako me varaš,
ostavljaš,
mučiš ljubomorom,
vraćaš mi se
jedino
da bi me ponovno ostavila.
U tim beskrajno dugim danima besmisla
i noćima oskrnavljenosti
činilo mi se da gledam neki stari,
dobro mi poznati film
koji gotovo svi mogu razumjeti
i smiju se
osim mene.

17. ožujka 2023.

PROLJETNO ZAPAŽANJE

Unatoč kišnom i vjetrovitom jutru
svibanjskog dana
prolazim pokraj niza vjernica koje
iz crkve gospe od Milosrđa
izlaze s mise –
premda je proljeće
njihova odjeća i dalje vonja na naftalin,
na nogama imju čvrste
kožne ili gumene
crne ili tamnosmeđe cipele
odjevene su u vunene sakoe
i debele karirane suknje –
i sve mi se nekako čini
da se vraćaju iz rata,
a ne – u proljetno jutro
izlaze s mise.

12. svibnja 2023.

USPOMENA O STRADUNU

Kako je lijep Stradun
u rano ljetno jutro
i bez raširenih suncobrana otimačine
bezbrojnih stolica bahatosti
i stolova ukrašenih
cjenicima otuđenosti
dostavnih kamiona globalizacije
turista koji vuku
svoje kovčege neodrživog turizma
u gradu
održive političke obmane.

13. lipnja 2023.

NUSPOJAVE

Uvijek isto pitanje
gdje počinju
i kako završavaju?
Razmišljaš što se oko tebe događa,
ne znaš
vraćaš li se gdje si već bio
ili ulaziš u nepoznato
gdje baš ništa ne tvori sjene.
Poslije nekog vremena
čini ti se da i nije tako strašno,
u sličnoj situaciji već si puno puta bio
i govoriš si:
budi strpljiv,
kad jednom budem o ovome pričao
nitko mi neće vjerovati.

30. prosinca 2023.

„HRABRO JE PRIZNATI PORAZ“

Filozofi gubitnici
ne stide se reći
„hrabro je priznati poraz“
i potom
o tome napišu knjigu
punu mudrih misli.

Ali svaka pjesnikova
slaba pjesma
jedan je poraz –

koliko malih i velikih poraza
iz kojih se ništa mudro
ne može naučiti.

11. lipnja 2024.

DILJEM OTVORENIH OČIJU

Zadnjih godina
riječ *diljem*
postala je veoma popularna
u suvremenih Hrvata.

Nema tu mjesta za širinu
za duhovni vidik
a još manje za velikodušnost duše.

Očito
za malo veći prostor
u Hrvatskoj
nema prostora.

Diljem
je li to ono što znači izraz
„dokle god pogled seže“?
ili, možda,
širom otvorenih očiju?

6. srpnja 2024.

PREŽIVLJAVANJE

Otišavši baciti smeće
na obližnje odlagalište
pred spremnikom za papir i karton
ugledao sam
ostavljen i prazan
crveni registar u kartonskoj kutiji.
Budući da takve stvari
redovito koristim za
svoje spise i brojne prijevode
donio sam ga kući.
Izvadiвши uložak iz kartonske kutije
u njemu nisam našao ništa
osim komada malo tvrđeg papira
s dvjema probušenim rupicama
provučenima kroz metalni mehanizam.
Na papiru je s prednje strane
nečijom rukom
i plavom kemijskom bilo napisano:
plaće
a na naličju:
razvod.

18. kolovoza 2024.

UTJEHA

Jedan veći ručnik
za brisanje tijela
poslije kupanja u moru
upio je sve mirise ljeta
sunca, soli
bure
krema i ulja za sunčanje
plime i oseke
oštrih stijena s motarom
tuđih opušaka
ostavljenih u škrapama
i tvog dobro mi poznatog tijela
koje mi i ovoga ljeta nedostaje.

18. kolovoza 2024.

STVARNOST ***sjećajući se Borisa Marune***

Što je jučer bilo prikazano
na programima HRT-a, Nove i RTL-a
i danas je
a i sutra će

jučerašnja stvarnost
današnja stvarnost
sutrašnja stvarnost

monotona, dosadna, jednolična
nepromjenjiva
hrvatska stvarnost

19. kolovoza 2024.

NE, ZA LJUBAVNICU NE ŽELIM ŽENU S PSOM

Ne,
za ljubavnicu ne želim ženu s psom
jer to znači
da će mi poslije
svega nekoliko dana uvjetovane umiljatosti
reći: „Daj, pomakni se malo
neka i pas legne na dno kreveta.“
Sve dok me jednog dana
ona i njen pas
ne izbace iz kreveta
a možda
čak
i iz stana.

24. kolovoza 2024.

SJEĆAJUĆI SE LEONARDA COHENA

Svojedobno

kad si već bio sredovječan zavodnik

a ja tridesetogodišnjak

što je istraživao

svjetlosti i sjene poezije

jednog poslijepodneva

sjedili smo u restoranu Bright

za jednim jednim prozorom-izlogom

gledajući u opustjelu ulicu

u središtu njujorške četvrti Queens.

Tada si me iznenadio

počevši mi objašnjavati

da si u mladosti

kad si želio postati pjesnik i kantautor

imao namjeru

promijeniti prezime u September

jer ti se činilo

da zanimljivije i privlačnije zvuči

od Cohen.

Budući da smo obojica

rođeni u rujnu

u znaku Djevice

ovu pjesmu

o našem druženju, prijateljstvu

i sjećajući te se

napisao je

Vojo Rujan.

28. rujna 2024.

Vojo Šindolić

Rođen 1955. u Dubrovniku. Osnovnu školu i gimnaziju pohađao je u Dubrovniku, Filološki fakultet (grupa za komparativnu književnost) u Beogradu i Naropa University u Boulderu, Colorado.

U razdoblju od 1976. do 1979. bio je jedan od urednika tada jedinog jugoslavenskog časopisa za rock glazbu Džuboks. U tom periodu, a i poslije, napravio je brojne razgovore s članovima rock & roll grupa kao što su Grateful Dead, Pink Floyd, Led Zeppelin, The Who, Allman Brothers Band, The Band i pojedincima kao što su Leonard Cohen, John Lennon, Mick Jagger, Keith Richards, Van Morrison, Neil Young, Kris Kristofferson, Patti Smith, Bob Dylan i dr.

Bio je gostujući predavač suvremene američke književnosti na University of California u San Franciscu i Berkeleyju. Počasni je član Američke akademije umjetnosti i književnosti. Također je počasni član američkog PEN centra. Član je hrvatskog PEN centra, HDP-a i DHKP.

Od 1982. sve do danas suradnik je Trećeg programa Radio Zagreba (Poezija naglas i Dnevnic i pisma) s preko 600 emitiranih polusatnih emisija prijevoda suvremene američke i svjetske književnosti.

Od 1979. bavi se likovnom umjetnošću kao drugim oblikom svog umjetničkog izražavanja. (Slike i crteži nalaze se u muzejima i privatnim zbirkama u San Franciscu, Los Angelesu, New Yorku, Leedsu, Amsterdamu, Veneciji, Trstu, itd.)

Od 1975. naizmjenično je živio u Beogradu, San Franciscu, Veneciji, Trstu, Kopru a od 2008. godine i definitivno se vratio u rodni Dubrovnik gdje živi kao slobodni umjetnik.

Objavio: *Prelazni prizor*, (poezija, 1979); *Tuba Mediterana* (poezija, nagrada SIZa za kulturu Hrvatske, 1983); *Svakodnevnica*, (poezija, nagrada A. L. Ivanović, 1985); *Sredozemna medvjedica*, (poezija, 1987); *Dekompresija*, (izabrane pjesme 1980-1984, 1988); *Godovi, godišnja doba*, (poezija, 1992); *Poziv na crninu*, (izabrane pjesme 1974.-1999., 2002); *Behind the Darkness, Selected Poems 1973-2003*, (izabrane pjesme na engleskom), 2005); *Yami no Haigade*, (izabrane pjesme 1973-2007, na japanskom, 2008); *Povijest bolesti: rane, neobjavljene i nove pjesme 1973-2008*, (poezija, 2010); *Ulica koja će se zvati tvojim imenom: u spomen na Milana Milišića*, (poezija, 2011); *Lakih nogu naokolo, pjesme o Dubrovniku & iz Dubrovnika*, (poezija, 2012); *Neuspjeli bjegunac, pjesme i o pjesmama V.*

Š, (poezija, 2013); *Smrt i druge ljubavi, izabrane pjesme 1973.-2013.*, (poezija, 2013); *Molitva vragu, izabrane pjesme 1973.-2013.* (poezija, 2014); *Il punto della resistenza* (izabrane pjesme na talijanskom, 2015); *poSvete, pjesme posvećene prijateljima, učiteljima, ljubavima...*, (poezija, 2019); *Točka otpora, izabrane pjesme 1973.-2018.* (poezija, 2019); *Više lica jednine, nove pjesme 2014.-2019.*(poezija, 2020).

CD izdanja: *Vojo Sindolic Reading* (Ostheim, Deutschland, 2006); Vojo Šindolić & The Commonplace Trio - *Alive*, (Rijeka, 2018).

Knjige prijevoda: *Pjesnici Beat Generacije* (antologija, 1979); Jim Morrison, *Slavlje guštera*,(poezija, 1980); Lawrence Ferlinghetti, *Beskrajan život*,(poezija, 1982); Gary Snyder, *Pjesme s kornjačinog otoka*, (poezija, 1983); Allen Ginsberg, *Urlik uma*,(poezija, 1983); Michael McClure, *Tirkizni revolver*, (poezija, 1984); Charles Bukowski, *Kakva korist od naslova?*, (poezija, 1986); A. W. Knight, *Kralj Beatnika*, (drama, 1988); Charles Bukowski, *Ispovijedi čovjeka*, (kratke priče, 1991); John Fante, *Zapitaj prah*, (roman, 1995; drugo izdanje 2001, treće prepravljeno izdanje, 2007); James Douglas Morrison, *Vizije*, (sabrane pjesme, dvojezično izdanje, 1996; drugo izdanje, 1997); Lawrence Ferlinghetti, *Otvorenih očiju, otvorenog srca*, (poezija, 2000); Patti Smith, *Rani radovi 1970 - 1979*, (izabrane pjesme, 2001); Yukio Mishima, *Ispovijedi maske*, (roman, 2003); Paul Polansky, *A gdje je moj život? Pjesme o kosovskim Romima 1999. - 2003.*,(poezija, 2004); Jack Kerouac, *Tristessa*, (roman, 2004); Jack Kerouac, *Satori u Parizu*, (roman, 2005); Ezra Pound, *Pisanski Cantosi*, (poezija, 2005); Paul Polansky, *Safari u Angoli*, (poezija, dvojezično izdanje, 2006); Charles Bukowski, *Kapetan je izišao na ručak a mornari su preuzeli brod* (biografska proza, 2006); Haruki Murakami, *Lov na divlju ovцу*, (roman, 2006, drugo izdanje 2011, treće izdanje 2022); Paul Polansky, *Ciganski taksi*, (poezija, dvojezično izdanje, 2007); Haruki Murakami, *Pleši Pleši Pleši*, (roman, 2007); Sam Shepard, *Kotrljajuća grmljavina: putni dnevnik s turneje Boba Dylana*, (proza, 2008);cYoko Ogawa, *Grizodušje*, (četiri pripovjetke, 2009); Charles Bukowski, *Ispovijesti starog pokvarenjaka, Nesabrane priče i eseji, 1944.-1990.* (priče, 2010); Haruki Murakami, *Ljetopis ptice navijalice*, (roman, 2011); Thomas Merton: *Put Chuang Tzua*, (poezija & filozofska razmišljanja, 2011); Haruki Murakami: *O čemu govorim kad govorim o trčanju*, (memoarski zapisi, 2012); Natsume Soseki: *Deset noći, deset snova* (2013); Junichiro Tanizaki, *U pohvalu sjene i Ključ* (2013); Ralph Waldo Emerson: *O prirodi*, (eseji, 2013); Ogai Mori: *Divlje guske*, (roman, 2013); *Sunce u zenitu I & II, vodič kroz suvremenu japansku kratku priču*, (priče, 2015); James Douglas Morrison; *Vizije*, (sabrane pjesme, dvojezično izdanje, 2015); Lawrence Ferlinghetti: *Krajolici živih i mrtvih*, (izabrane pjesme, 2015); Gary Snyder: *Prašina u vjetru*,

(izabrane pjesme, 2016); Allen Ginsberg: *Kozmopolitski pozdravi*, (izabrane pjesme, 2017); *Jazz : Beat*, (antologija pjesama i teorijskih tekstova o utjecaju jazz-a na književnike Beat generacije, 2018); Gregory Corso: *Mile vile i njihove sile*, (izabrane pjesme, 2018); Ryunosuke Akutagawa: *Kappa i druge autobiografske priče* (priče, 2018); Haruki Murakami: *Muškarci bez žena* (priče, 2018); Tennessee Williams: *Noć iguane*, izabrane kratke priče, (priče, 2018); Charles Bukowski: *Misli*, (proze, 2019); Jack Kerouac: *Dharmine skitnice* (roman, 2019); Thomas Merton: *Nepoćudni Merton*, (izbor iz dnevnika i poezije, 2019); Michael McClure: *Predsoblje noći*, (izabrane pjesme, 2019); Haruki Murakami: *Slon nestaje*, (priče, 2019); William Carlos Williams: *Izabrane pjesme* (poezija, 2020); Haruki Murakami: *Ubojstvo komendatora*, (roman u dvije knjige, 2020); Bei Dao: *Ruža vjetrova*, (izabrane pjesme, 2020); William S. Burroughs: *Mačka iznutra*, (lirska razmišljanja o mačkama, 2021); Nick Cave, *Pjesme zapisane na vrećicama za mučninu*, (poezija, 2022); Charles Bukowski, *Sretan slučaj*, (izabrane pjesme, 2022); Ralph Waldo Emerson, *O prirodi*, (eseji, 2022); *Beat, kratki pregled antologijskih pjesama pjesnika Beat generacije*, (poezija, 2023); *BEAT* (antologija, 2023); Haruki Murakami, *Profesija pisac* (eseji, 2023); Mieko Kawakami, *Heaven* (roman, 2023); *Evo što su mi riječi učinile* (antologija, 2023); Ryunosuke Akutagawa, *Nada i strah* (izabrane priče, 2024); Mark Strand, *Vjetar i njegov dvojnik* (izabrane pjesme, 2024).

Biblioteka Online

knjiga 273

Vojo Šindolić

TIRANIJA SVAKODNEVICE

izabrane pjesme 1974.-2024.

prvo izdanje

© 2025 Vojo Šindolić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2025

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Glavni urednik

Krešimir Pintarić

Urednik

Davor Ivankovac

Fotografija

WikiImages / Pixabay.com

Objavljeno

13. travnja 2025.

ISBN 978-953-374-341-7 (HTML)

ISBN 978-953-374-342-4 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-343-1 (PDF)

ISBN 978-953-374-344-8 (MOBI)

Knjiga je objavljena uz financijsku podršku Zaklade „Kultura nova“, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Zagreba. Mišljenja izražena u ovoj knjizi odražavaju isključivo mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajališta ustanova koje pružaju financijsku podršku.